

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) วิจัยทั้งเชิงปริมาณและวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) และสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-depth interview) จากกลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน กลุ่มนักวิชาการ ๘ จำนวน คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนาความ ผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๔.๑ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชจากการสัมภาษณ์

๔.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

๔.๓ นำเสนอการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน ๓๘๑ ชุด ได้รับตอบกลับคืนทั้งสิ้น ๓๘๑ ฉบับ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีดังนี้

๔.๔ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๕ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๔.๖ ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

๔.๗ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการสัมภาษณ์

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้นำเสนอสภาพและปัญหาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary research) การสัมภาษณ์ บุคคลแบบเจาะลึก (In-depth interview) จากกลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๔ คน กลุ่มนักวิชาการ ๘ จำนวน คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน ที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือสภาพและปัญหาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑) สภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชมีมากทำให้คณะสงฆ์ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามระยะเวลาแบบมีโครงสร้างนั้นทำให้จำนวนครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ทั่วถึง^๑

๒) การจัดเวลาในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนไม่เหมาะสม^๒

๓) ขาดการประชุมความร่วมมือกันระหว่างพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและคณะครูอาจารย์^๓

๔) ผู้บริหารการศึกษาขาดการสนับสนุนและไม่เห็นความสำคัญถึงการสอนวิชาพระพุทธศาสนา^๔

^๑สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๒สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคณารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^๓สัมภาษณ์ พระครูอนุกฤษ์จันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^๔สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลฉลอง วัดเบ็ก ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

- ๕) สื่อการสอนของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีน้อยและไม่ทันสมัยเท่าที่ควร^๕
- ๖) สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานนั้น มีสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน^๖
- ๗) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น ขาดการประสานงานระหว่างผู้บริหาร^๗
- ๘) การมีส่วนร่วมนั้น คณะครูอาจารย์และนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร^๘
- ๙) ความก้าวหน้าและการพัฒนานั้น ครูและพระสงฆ์ขาดการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน การผลิตสื่อ^๙
- ๑๐) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีปัญหาในเรื่องการควบคุมดูแลนักเรียน^{๑๐}
- ๑๑) ขาดความร่วมมือจากภาครัฐ^{๑๑}
- ๑๒) พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์มีหลายคนมองว่าสูงเกินไป เข้าใจยาก^{๑๒}
- ๑๓) เนื้อหารายละเอียดของวิชาที่เรียนมีมากเกินไป^{๑๓}
- ๑๔) เวลาที่ใช้เรียนวิชาพระพุทธศาสนามีเวลาน้อยเกินไป^{๑๔}
- ๑๕) วิชาที่เรียนมีมากเกินไป ผู้เรียนไม่สามารถจะเรียนได้ครบหลักสูตรทั้งหมดได้^{๑๕}

^๕สัมภาษณ์ พระมหาสหัส ฐิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^๖สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชูติปญโญ, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอชนอม วัดกระดังงา ตำบลชนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๗สัมภาษณ์ พระอธิการเจริญ วิสุทโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๘สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไส อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^๙สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬารักษ์ ตำบลนาหมอน อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕}สัมภาษณ์ นางสาวภาภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

- ๑๖) ผู้สอนมีเวลาในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาน้อยเกินไป^{๑๖}
- ๑๗) ผู้สอนไม่มีสื่อการเรียนการสอน ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเลย^{๑๗}
- ๑๘) ผู้สอนเสนอหัวข้อสำคัญของบทเรียน หรือเสนอรายละเอียดของเนื้อหาที่เรียนมากเกินไป^{๑๘}
- ๑๙) กิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เน้นการบรรยายมากเกินไป^{๑๙}
- ๒๐) นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่^{๒๐}
- ๒๑) กิจกรรมการเรียนการสอนเน้น วิชาการมากเกินไป^{๒๑}
- ๒๒) ผู้เรียนไม่มีหนังสือเรียนสำหรับวิชาพระพุทธศาสนาครบได้ทุกคน^{๒๒}
- ๒๓) ผู้เรียนไม่ได้ทำกิจกรรมเลยในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา^{๒๓}
- ๒๔) ไม่มีการให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดเห็นในวิชาที่เรียนเลยและไม่อยากมีการประเมินผลแบบอัตโนมัติเลยอยากให้มีการประเมินผลแต่แบบปรนัย หรือแบบเลือกจับคู่บ้าง^{๒๔}
- ๒๕) ผู้เรียนไม่ค่อยทำงานส่งหรือส่งแต่ไม่ได้ตามกำหนดเวลาที่ให้ไว้และผู้เรียนไม่ค่อยได้ทดสอบความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียนได้อย่างเต็มที่^{๒๕}

^{๑๖}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘}สัมภาษณ์ รศ.สมบุญ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๑}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๒}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔}สัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๕}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของพระสังฆาธิการและครูที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านต่างๆ คือ ๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๒) ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ๓) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ๔) ด้านกิจกรรมการสอน และ ๕) ด้านการวัดและประเมินผล มีประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชและผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มนั้นเป็นพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันนี้พระสังฆาธิการและครูโรงเรียนมีจำนวนน้อยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุสำคัญของการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏว่า จำนวนนักเรียนมีปริมาณมากอย่างต่อเนื่องทำให้ไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) จำนวนครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้การสอนไม่ทั่วถึง^{๒๖}

๒) การเดินทางของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่สะดวกเนื่องจากโรงเรียนอยู่ห่างไกล^{๒๗}

๓) การจัดเวลาในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนไม่เหมาะสมกับช่วงเวลาและเวลาในการสอนน้อยกว่าช่วงเวลาปกติ เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา^{๒๘}

๔) การจัดทำแผนการสอนของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและหลักสูตรไม่สอดคล้องกันเนื่องจากไม่มีการประชุมร่วมกันของทั้งสองฝ่าย ในการจัดการเรียนการสอน^{๒๙}

^{๒๖}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๗}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคนารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๘}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษ์จิตตคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๙}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลคลอง วัดเบิก ตำบลคลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

- ๕) ค่าตอบแทนที่ให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาน้อยเกินไป^{๓๐}
- ๖) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนายังไม่มีเอกภาพในการวัดผลและประเมินผล^{๓๑}
- ๗) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่มีเวลามาสอนในช่วงเวลาที่กำหนด เนื่องจากติดกิจนิมนต์^{๓๒}
- ๘) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีปัญหาในเรื่องการควบคุมดูแลเด็กเพราะใจดีเกินไป^{๓๓}
- ๙) ครูพระที่สอนวิชาพระพุทธศาสนามีจำนวนน้อยที่สอนอยู่ก็สอนหลายวิชา^{๓๔}
- ๑๐) ขาดครูพระและครูโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะและวิธีการสอนที่ทันสมัย^{๓๕}
- ๑๑) ส่วนใหญ่ยังใช้หลักการท่องจำอย่างเดียวทำให้นักเรียนเข้าใจยากในเรื่องหลักธรรม^{๓๖}
- ๑๒) ช่วงเวลาระยะในการสอนน้อยเกินไปยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร^{๓๗}
- ๑๓) หนังสือไม่เพียงพอ ไม่มีการจัดซื้อใหม่ใช้ของเก่าที่เรียนซ้ำๆ มาจากปีก่อนๆ^{๓๘}
- ๑๔) ขาดอุปกรณ์ที่จะมาช่วยสอน เพื่อเพิ่มความสนใจในการเรียน^{๓๙}

^{๓๐}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส จิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๓๑}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินิพนธ์, เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอชนอม วัดกระดังงา ตำบลชนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๓๒}สัมภาษณ์ พระอธิการจรัญ วิสุทโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๓๓}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๓๔}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๓๕}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๓๖}สัมภาษณ์ นายสุรธรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๓๗}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมาศวิทยาสังคม ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๓๘}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๓๙}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬารักษ์ ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

- ๑๕) ขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ใช้ในการสอน^{๔๐}
 ๑๖) สถานที่เรียนอยู่ที่แออัด ไม่สงบ และมีเสียงรบกวนเพราะครูพระมีน้อย^{๔๑}
 ๑๗) ขนาดห้องเรียนเล็กไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน^{๔๒}
 ๑๘) ใช้ภาษาที่เข้าใจยาก อธิบายหลักธรรมไม่ชัดเจน^{๔๓}
 ๑๙) ด้านเอกสารในการสอนไม่เพียงพอต่อนักเรียน^{๔๔}
 ๒๐) เนื้อหาวิชาที่ทำการสอนมากเกินไป^{๔๕}
 ๒๑) ศัพท์ภาษาธรรมะในหลักสูตรที่ใช้สอนมีมากเกินไป^{๔๖}
 ๒๒) วุฒิภาวะของนักเรียน ยังมีความไม่พร้อมกับการเรียนเนื้อหาวิชาที่ยากเกินไป^{๔๗}
 ๒๓) หลักสูตรธรรมศึกษามีเนื้อหาสาระที่เข้าใจยาก^{๔๘}
 ๒๔) พระสอนส่วนมากมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนในโรงเรียนน้อยเกินไป^{๔๙}
 ๒๕) พระภิกษุสอนแต่ในหนังสือ เน้นบรรยายมากเกินไปทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อในการเรียนวิชาธรรมศึกษา^{๕๐}

๒. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ปัจจุบันนี้พระสังฆาธิการและครูโรงเรียนมีจำนวนน้อยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุสำคัญของการเรียนการสอนในแต่ละ

^{๔๐}สัมภาษณ์ นางสาวภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่งอำเภอลำพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๔๑}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาวอำเภอลำพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๔๒}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๔๓}สัมภาษณ์ รศ.สมบุญ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๔๔}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๔๕}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๔๖}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๔๗}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมหาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๔๘}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๔๙}สัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๕๐}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

โรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏว่า จำนวนนักเรียนมีปริมาณมากอย่างต่อเนื่องทำให้สื่อการเรียนรู้นี้ไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ๑) สื่อการสอนของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีน้อย^{๕๑}
- ๒) สื่อการสอนของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนายังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร ทำให้ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร^{๕๒}
- ๓) การพัฒนาสื่อการสอนของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนายังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร^{๕๓}
- ๔) พระภิกษุผู้สอนไม่ค่อยใช้สื่อการเรียนการสอน^{๕๔}
- ๕) สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ไม่มีความหลากหลายใช้แต่เดิมๆ^{๕๕}
- ๖) สื่อการเรียนการสอนไม่มีความน่าสนใจ^{๕๖}
- ๗) สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ทำให้ช่วงนอนน่าเบื่อ^{๕๗}
- ๘) สื่อการเรียนการสอนไม่อยู่ในสภาพเก่าเกินไปไม่พร้อมใช้งาน^{๕๘}
- ๙) สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ เช่นคอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย ไม่มี^{๕๙}
- ๑๐) ผู้สอนไม่มีสื่อการเรียนการสอน ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเลย^{๖๐}

^{๕๑}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๕๒}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคนารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๕๓}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษจันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๕๔}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลคลอง วัดเบิก ตำบลคลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๕๕}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส ฐิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๕๖}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินฺธโร, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอนอม วัดกระดังงา ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๕๗}สัมภาษณ์ พระอธิการจรัญ วิสุทฺโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๕๘}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุชน ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๕๙}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๐}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอนครหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๑) ความก้าวหน้าและการพัฒนานั้น ครูและพระสงฆ์ขาดการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน การผลิตสื่อ^{๖๑}

๑๒) การมีส่วนร่วมนั้นในการใช้สื่อการเรียนรู้ คณะครูอาจารย์และนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร^{๖๒}

๑๓) สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานนั้น มีสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน^{๖๓}

๑๔) สื่อการสอนที่มีอยู่ล้าสมัยไม่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๖๔}

๑๕) ผู้สอนมีทักษะน้อยเกินไปและความสามารถในการผลิตสื่อล้าหลัง^{๖๕}

๑๖) การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาเน้นการบรรยายไม่ค่อยให้ผู้สอน^{๖๖}

๑๗) สื่อการสอนของครูพระนั้นมีแต่เอกสารและให้นักเรียนเขียนอย่างเดียว^{๖๗}

๑๘) สื่อการสอนของครูพระก็มีแต่มาเล่าประวัติและเล่านิทานไม่มีสื่อที่ให้นักเรียนยากเรียน^{๖๘}

๑๙) สื่อการสอนของครูพระการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นใช้แบบเก่า^{๖๙}

๒๐) สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนขาดความน่าสนใจและน่าเบื่อ^{๗๐}

^{๖๑}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๒}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๓}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๔}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬารักษ์ ตำบลนาหมอน อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๕}สัมภาษณ์ นางสาวภาณุ คณานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๖}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๗}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๘}สัมภาษณ์ รศ.สมบุญ บัญญัติ, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๖๙}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๗๐}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

๒๑) สื่อการสอนเก่าเกินไปและเรียนตึกวิชาพระพุทธศาสนาที่เจอสื่อแบบเดิม^{๗๑}

๒๒) ดูแต่สื่อการสอนแต่ไม่ค่อยให้ออกมาแสดงความคิดเห็น^{๗๒}

๒๓) สื่อการสอนยาวเกินไปไม่เหมาะสมในชั่วโมง^{๗๓}

๒๔) สื่อการสอนที่ใช้นั้นมีแต่ซ้ำๆกัน ไม่ทันแปลง^{๗๔}

๒๕) สื่อการสอนที่ใช้ไม่เหมาะต่อนักเรียนเท่าที่ควรเพราะดูแล้วก็ไม่ค่อยเข้าใจ^{๗๕}

๓. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ปัจจุบันนี้พระสังฆาธิการและครูโรงเรียนมีจำนวนน้อยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ในแต่ละโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏว่า จำนวนนักเรียนมีปริมาณมากอย่างต่อเนื่องทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) โรงเรียนมีอาคารสถานที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อบรรยากาศการเรียนรู้^{๗๖}

๒) ขาดห้องประชุม ห้องโสต ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล จัดอยู่ในปูชนียสถาน เอกเทศต่างหากก็ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีน้อย^{๗๗}

๓) ไม่สามารถขยายบรรยากาศการเรียนรู้ได้เนื่องจากมีสถานที่มีจำกัด^{๗๘}

๔) บรรยากาศในอาคารสถานที่ที่มีอยู่ก็ชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก^{๗๙}

^{๗๑}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๗๒}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๗๓}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๗๔}สัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๗๕}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๗๖}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๗๗}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคนารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๗๘}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษจันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๗๙}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจारी, เจ้าคณะตำบลคลอง วัดเบิก ตำบลคลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๕) ไม่มีความปลอดภัยต่อการเรียนการสอนและบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ติดกับทางระบายน้ำทำให้มีกลิ่นเหม็นและเกิดเสียงดังในช่วงที่มีการเปิดเครื่องระบายน้ำ^{๘๐}

๖) ผู้บริหารยังไม่มีแผนที่จะสร้างขึ้นใหม่หรือจะทำการรื้อถอนทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน^{๘๑}

๗) ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการจัดการภายในโรงเรียนด้านบรรยากาศการเรียนรู้อย่างธรรมชาติ^{๘๒}

๘) ขาดบุคลากรในการสำรวจตรวจสอบพื้นที่แออัดไปด้วยอาคาร ตึก ที่ไม่มีการจัดให้เป็นสัดส่วนทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนน่าเบื่อ^{๘๓}

๙) ขาดงบประมาณในการปรับปรุงภูมิทัศน์ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียน^{๘๔}

๑๐) ไม่มีการจัดบอร์ดนิทรรศการต่างๆ ในตึกเรียนจึงขาดบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน^{๘๕}

๑๑) นักเรียนแสวงหาความรู้จากห้องเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศให้มีความร่มรื่นและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมีน้อยมาก^{๘๖}

๑๒) อากาศภายในห้องไม่ค่อยถ่ายเทต่อบรรยากาศการเรียนรู้^{๘๗}

๑๓) ไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ในการจัดการขยะมูลฝอย เสียง ฝุ่นจากสถานที่ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกต่อบรรยากาศการเรียนรู้^{๘๘}

^{๘๐}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส จิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๘๑}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินฺธโร, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอชนอม วัดกระดังงา ตำบลชนอม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๘๒}สัมภาษณ์ พระอธิการจรัญ วิสุทฺโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๘๓}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๘๔}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๘๕}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๘๖}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๘๗}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๘๘}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๔) บุคลากรในโรงเรียนยังขาดจิตสำนึกในการช่วยกันดูแลมลภาวะสภาพแวดล้อมต่อ
บรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียน^{๘๙}

๑๕) นักเรียนไม่สนใจเรียน ทำให้บรรยากาศในห้องไม่น่าเรียน^{๙๐}

๑๖) บรรยากาศภายในห้องตึงเครียดเกินไป ทำให้น่าเบื่อ^{๙๑}

๑๗) บรรยากาศเงียบเหงา และซ้ำซาก จำเจเหมือนเดิม ทำให้น่าเบื่อและง่วงนอน^{๙๒}

๑๘) มีเสียง และกลิ่นไม่พึงประสงค์รบกวน ขณะเรียน^{๙๓}

๑๙) อากาศในห้องเรียน ร้อน หรือเย็นเกินไป^{๙๔}

๒๐) สร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นน้อยมากเพราะว่านักเรียนมีจำนวน
มาก^{๙๕}

๒๑) ไม่ค่อยนำสิ่งแวดลอมมาสร้างบรรยากาศการสอน^{๙๖}

๒๒) ไม่ค่อยประยุกต์สถานการณ์บ้านเมืองเข้ากับบรรยากาศการสอน^{๙๗}

๒๓) มีความเข้าใจในการใช้สื่อมาสร้างบรรยากาศการสอนไม่เพียงพอเพราะว่าสื่อเก่า
เกินไป^{๙๘}

^{๘๙}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬาภรณ์ ตำบลนาหมอบุญ
อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๙๐}สัมภาษณ์ นางสาวภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง
อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๙๑}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว
อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๙๒}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน
จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๙๓}สัมภาษณ์ รศ.สมบูรณ์ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๙๔}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัด
นครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๙๕}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒
จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๙๖}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๙๗}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๙๘}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรี
นครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๒๔) ผู้สอนไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน^{๙๙}

๒๕) ผู้สอนให้ความสนใจนักเรียนไม่ทั่วถึงเพราะบรรยากาศในห้องเรียนจำเจเหมือนเดิม^{๑๐๐}

๔) ด้านกิจกรรมการสอน

ด้านกิจกรรมการสอนปัจจุบันนี้พระสังฆาธิการและครูโรงเรียนมีจำนวนน้อยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุสำคัญของกิจกรรมการสอนในแต่ละโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏว่า จำนวนนักเรียนมีปริมาณมากอย่างต่อเนื่องทำให้กิจกรรมการสอนไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) พระภิกษุจัดกิจกรรมการเรียนสอนไม่เข้าใจทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อและง่วงนอนมาก^{๑๐๑}

๒) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียบง่าย ชอบให้ทำกิจกรรมแบบเดิมๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก^{๑๐๒}

๓) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีการสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง^{๑๐๓}

๔) กิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เน้นการบรรยายมากเกินไป^{๑๐๔}

๕) นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่^{๑๐๕}

^{๙๙}สัมภาษณ์ นายไพบุลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๐}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๑}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๐๒}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคณารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๓}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษจันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๔}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลฉลอง วัดเบิก ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๕}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส ฐิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

- ๖) กิจกรรมการเรียนการสอนเน้น วิชาการมากเกินไป^{๑๐๖}
- ๗) ผู้เรียนไม่ได้ทำกิจกรรมเลยในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา^{๑๐๗}
- ๘) ไม่มีการให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความคิดเห็นในวิชาที่เรียนเลย^{๑๐๘}
- ๙) ผู้สอนไม่ให้ทำกิจกรรม ผู้เรียนจึงไม่ค่อยทำงานส่ง หรือส่งแต่ไม่ได้ตามกำหนดเวลาที่ให้ไว้^{๑๐๙}
- ๑๐) ไม่อยากมีการประเมินผลแบบอัตนัยเลยอยากให้มีการประเมินผลแต่แบบปรนัย หรือมีกิจกรรมแบบเลือกจับคู่บ้าง^{๑๑๐}
- ๑๑) นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเลย^{๑๑๑}
- ๑๒) กิจกรรมการเรียนการสอนนอกจากบรรยายแล้ว ไม่ค่อยได้ฝึกภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกับการบรรยาย^{๑๑๒}
- ๑๓) ผู้สอนไม่ค่อยมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ^{๑๑๓}
- ๑๔) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ^{๑๑๔}
- ๑๕) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน^{๑๑๕}

^{๑๐๖}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินฺธโร, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอขนอม วัดกระดังงา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๐๗}สัมภาษณ์ พระอธิการจรัญ วิสุทโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๐๘}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๙}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๐}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๑}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๒}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๓}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๔}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬารักษ์ ตำบลนาหมอน อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๕}สัมภาษณ์ นางสุภาภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเศรษฐมวิทยาท ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

- ๑๖) มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนธรรมะมีน้อยเกินไป^{๑๑๖}
- ๑๗) นักเรียนและผู้สอนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น^{๑๑๗}
- ๑๘) กิจกรรมการเรียนการสอนของครูพระมีแต่นักฟังการบรรยายอย่างเดียวไม่ได้ให้ทำกิจกรรมร่วมกัน^{๑๑๘}
- ๑๙) วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาก็ไม่ได้มาสอนและทำกิจกรรมการเรียนการสอนเลย^{๑๑๙}
- ๒๐) เนื้อหาการเรียนการสอนมากเกินไปก็ไม่ค่อยมีกิจกรรมที่เข้าใจแก่นักเรียน^{๑๒๐}
- ๒๑) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมและไม่ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน^{๑๒๑}
- ๒๒) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน^{๑๒๒}
- ๒๓) กิจกรรมการเรียนไม่ตรงกับเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน^{๑๒๓}
- ๒๔) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล^{๑๒๔}
- ๒๕) กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้^{๑๒๕}

^{๑๑๖}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๗}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๘}สัมภาษณ์ รศ.สมบูรณ์ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๙}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๐}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๑}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๒}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๓}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๔}สัมภาษณ์ นายไพบุลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๕}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๕) ด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผลปัจจุบันนี้พระสังฆาธิการและครูโรงเรียนมีจำนวนน้อยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุสำคัญของการวัดและประเมินผลในแต่ละโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏว่า จำนวนนักเรียนมีปริมาณมากอย่างต่อเนื่องทำให้การวัดและประเมินผลไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ๑) ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง^{๑๒๖}
- ๒) ไม่มีการประเมินผลการสอนของครูผู้สอนพระพุทธศาสนา^{๑๒๗}
- ๓) พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่มีความรู้และความเข้าใจในการวัดและประเมินผล^{๑๒๘}
- ๔) ข้อสอบวัดและประเมินผลยากเกินไป^{๑๒๙}
- ๕) วิธีการวัดและประเมินผลไม่มีความหลากหลายใช้แต่เดิมๆ^{๑๓๐}
- ๖) การวัดและประเมินผลไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน^{๑๓๑}
- ๗) วัดและประเมินผลไม่เหมาะสมกับบทเรียนและเวลา^{๑๓๒}
- ๘) วัดและประเมินผลไม่ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้^{๑๓๓}
- ๙) วัดและประเมินผลไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่สอนภายในระยะเวลาที่กำหนด^{๑๓๔}

^{๑๒๖}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๗}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคณารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๘}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษจันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๙}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจारी, เจ้าคณะตำบลฉลอง วัดเบิก ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๐}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส ฐิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครู ศาสตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๑}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินฺธโร, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอขนอม วัดกระดังงา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๒}สัมภาษณ์ พระอธิการจรัญ วิสุทฺโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓๓}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๔}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๐) วัดและประเมินผลยากเกินไปกับเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา^{๑๓๕}

๑๑) วัดและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนาใช้ภาษาบาลีมากเกินไปทำให้นักเรียนทำข้อสอบยาก^{๑๓๖}

๑๒) ข้อสอบเน้นความคิดความเข้าใจและความจำอย่างมาก^{๑๓๗}

๑๓) จัดทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการฝึกหัดและทบทวนบทเรียนน้อยมาก^{๑๓๘}

๑๔) นำหลักเกณฑ์ในการสร้างข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีเวลาน้อย ทำให้ใช้ข้อสอบเก่า^{๑๓๙}

๑๕) นำผลการสอบที่ได้จากการวัด และประเมินผลใช้เป็นแนวทางการเรียนการสอนเป็นส่วนน้อยเพราะทำแบบทดสอบหลังเรียน^{๑๔๐}

๑๖) วิชาพระพุทธศาสนานั้นส่วนมากไม่เข้าใจหลักธรรม ทำข้อสอบไม่ได้ตามหัวข้อ^{๑๔๑}

๑๗) พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้จัดให้มีการสอนเก็บคะแนนในระยะเรียนน้อยเกินไป^{๑๔๒}

๑๘) พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้ประเมินผลการเรียนไม่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน^{๑๔๓}

๑๙) พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้สอบถามข้อสงสัยและตอบคำถามไม่ชัดเจน^{๑๔๔}

^{๑๓๕}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอนครหลวง จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๖}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๗}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๘}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๙}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬารักษ์ ตำบลนาหมอน อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๐}สัมภาษณ์ นางสุภาภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง อำเภอลำปลาย จังหวัดนครราชสีมา, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๑}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอลำปลาย จังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๒}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๓}สัมภาษณ์ รศ.สมบูรณ์ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๔}สัมภาษณ์ ดร.บุญญิตี แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๒๐) พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้ประเมิณผล และรายงานผลไม่ตามเวลาที่กำหนด
ล่าช้า^{๑๔๕}

๒๑) วิชาพระพุทธศาสนาใช้แต่ภาษาบาลีมากเกินไปทำให้นักเรียนทำแบบข้อไม่ได้^{๑๔๖}

๒๒) วิชาพระพุทธศาสนาไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรเพราะสาระการเรียนรู้มีน้อยทำให้
ทำแบบทดสอบออกมาน้อยจึงขาดความสนใจในวิชานั้น^{๑๔๗}

๒๓) นักเรียนทำข้อสอบไม่ค่อยได้ในวิชาพระพุทธศาสนา ทำให้การวัดและประเมินผล
ออกมาไม่ค่อยดีเท่าที่ควร^{๑๔๘}

๒๔) วิชาพระพุทธศาสนา ไม่ได้ดูสภาพจริงภายในวัด จึงทำแบบข้อสอบก่อนหรือหลัง^{๑๔๙}

๒๕) เรียนวิชาพระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิบัติจริงทำให้การวัดและประเมินผลขาด
หายไป^{๑๕๐}

ตารางที่ ๔.๑ สรุปสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด
นครศรีธรรมราช

ที่	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ
๑	จำนวนครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้การสอนไม่ทั่วถึง การเดินทางของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่สะดวกเนื่องจากโรงเรียนอยู่ห่างไกล
๒	การจัดเวลาในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา และเวลา ในการสอนน้อยกว่าช่วงเวลาปกติ เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา

^{๑๔๕}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒
จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๖}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔๗}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๘}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรี
นครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๙}สัมภาษณ์ นายไพบุลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๐}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๔.๑ สรุปสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ที่	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ
๓	การจัดทำแผนการสอนของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและหลักสูตรไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากไม่มีการประชุมร่วมกันของทั้งสองฝ่าย ในการจัดการเรียนการสอน
๔	สื่อการเรียนการสอนไม่มีความน่าสนใจ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ทำให้ง่วงนอนน่าเบื่อ
๕	สื่อการเรียนการสอนไม่อยู่ในสภาพเก่าเกินไปไม่พร้อมใช้งาน สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ เช่นคอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย ไม่มี
๖	ผู้สอนไม่มีสื่อการเรียนการสอน ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเลย ความก้าวหน้าและการพัฒนานั้น ครูและพระสงฆ์ขาดการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน การผลิตสื่อ
๗	โรงเรียนมีอาคารสถานที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อบรรยากาศการเรียนรู้ ขาดห้องประชุม ห้องโสต ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล จัดอยู่ในชุมชนสถานเอกเทศต่างหากก็ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีน้อย
๘	ไม่สามารถขยายบรรยากาศการเรียนรู้ได้เนื่องจากมีสถานที่มีจำกัด บรรยากาศในอาคารสถานที่ที่มีอยู่ก็ชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก
๙	ไม่มีความปลอดภัยต่อการเรียนการสอนและบรรยากาศการเรียนรู้ติดกับทางระบายน้ำทำให้มีกลิ่นเหม็นและเกิดเสียงดังในช่วงที่มีการเปิดเครื่องระบายน้ำ ผู้บริหารยังไม่มีแผนชัดเจนที่จะสร้างสิ่งใหม่หรือจะทำการรื้อถอนทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน
	พระภิกษุจัดกิจกรรมการเรียนสอนไม่เข้าใจทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อและง่วงนอนมาก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียบง่าย ชอบให้ทำกิจกรรมแบบเดิมๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก
๑๑	กิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีการสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง กิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เน้นการบรรยายมากเกินไป
๑๒	นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่ กิจกรรมการเรียนการสอนเน้น วิชาการมากเกินไป
๑๓	ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ไม่มีการประเมินผลการสอนของครูผู้สอน พระพุทธศาสนา พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่มีความรู้และความเข้าใจในการวัดและประเมินผล

ตารางที่ ๔.๑ สรุปสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ที่	สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ
๑๔	ข้อสอบวัดและประเมินผลยากเกินไป วิธีการวัดและประเมินผลไม่มีความหลากหลายใช้แต่เดิมๆ การวัดและประเมินผลไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน
๑๕	วัดและประเมินผลไม่เหมาะสมกับบทเรียนและเวลา วัดและประเมินผลไม่ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้

๔.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) โดยมีการเปลี่ยนแปลงคำอธิบายรายวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้เพิ่มวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาเลือกเสรี ในกลุ่มสังคมศึกษา กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ ๒ คาบ ตลอดภาคเรียนได้ ๑ หน่วยการเรียนรู้ และกำหนดให้นักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนาทุกคนต้องเรียน โดยเน้นการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างแท้จริง เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา มีเจตคติที่ดีที่ถูกต้องทางพระพุทธศาสนา เกิดศรัทธาและสำนึกในความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม และสามารถปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา รวม ๖ รายวิชา โดยกลุ่มวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่มีความมุ่งหมายในการสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้อย่างปกติ วิชาสังคมศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับมนุษย์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อผลิตคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ ความรู้สึก หรือค่านิยมที่พึงามให้แก่คนในสังคม ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาสังคมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไว้ดังนี้

๑) เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการปกครอง ศาสนากับการดำรงชีวิต

๒) เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของสังคม สามารถแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่หลากหลาย

๓) เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของวิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย หลักธรรม และคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันท้องถิ่นประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

๔) เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ตามระบอบการปกครองแนวประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้กับสังคม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

เนื้อหาสาระของหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ (ฉบับปรับปรุง) กำหนดเรียงตามหัวข้อเรื่องทั้ง ๘ หัวข้อ เหมือนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่จะมีขอบข่ายเนื้อหาสาระและจุดเน้นของการเรียนรู้แตกต่างกันไปในแต่ละหัวข้อ ของแต่ละรายวิชา จุดเน้น ในบางเรื่องต้องการให้เรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน ตลอดทุกชั้น ดังนั้น เนื้อหาสาระจะเหมือนกันตลอด แต่การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนจะแตกต่างกันไปตามวัยและความจำเป็นของผู้เรียนแต่ละระดับ โดยกรอบสาระหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง ๘ หัวข้อ มีดังนี้

- ๑) ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา
- ๒) พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
- ๓) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- ๔) พระสงฆ์และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
- ๕) พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต ภาษาบาลี และคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา
- ๖) หน้าที่ชาวพุทธ
- ๗) การบริหารจัดการและเจริญปัญญา
- ๘) มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธี วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ดังกล่าวนี้ จึงได้นำคำอธิบายรายวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔, มัธยมศึกษาปีที่ ๕ และระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แสดงให้เห็นตามลำดับ

สรุปได้ว่า รายวิชาพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในโครงสร้างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกลุ่มวิชาสังคมศึกษานั้น ได้ถูกกำหนดให้เป็นวิชาเลือก ในกลุ่มวิชาเลือกเสรี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธทุกคนต้องเรียนอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียนของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีที่ถูกต้องทางพระพุทธศาสนา เกิดศรัทธาและสำนึกในความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคมได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาสังคมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไว้ดังนี้

๑) เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการปกครอง ศาสนากับการดำรงชีวิต

๒) เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของสังคม สามารถแก้ปัญหา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่ม และวิธีการที่หลากหลาย

๓) เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของวิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย หลักธรรม และคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันท้องถิ่นประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

๔) เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ตามระบอบการปกครองแนวประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้กับสังคม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

โดยเน้นการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างแท้จริง เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา มีเจตคติที่ดีที่ถูกต้องทางพระพุทธศาสนา เกิดศรัทธาและสำนึกในความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม และสามารถปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

๔.๓ นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary research) และการสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (In-depth interview) จากกลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน กลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๘ คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยเลือกแบบเจาะจงที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ การบริหารบุคคล

การบริหารบุคคล (Man) มีประเด็นคำถามข้อที่ ๑ คือ (How :อย่างไร) ว่า “ปัจจุบันนี้ กระแสวัตถุนิยมทำให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาตกลง ควรจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร” เมื่อวิเคราะห์ถึงจำนวนพระภิกษุผู้ศึกษาทางธรรมในสถานการณ์ยุคโลกาภิวัตน์ ณ เวลาปัจจุบันนี้สังคมชาวบ้านมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ การสร้างกระแสวัตถุนิยมขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พระภิกษุเรียนทางธรรมได้ลดจำนวนลงแต่นักเรียนที่จะเรียนวิชาพระพุทธศาสนามีมากอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุสำคัญของการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราชปรากฏว่า จำนวนนักเรียนมีปริมาณมากแต่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีน้อย และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนากับโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่ายากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม^{๑๕๑}

๒) การบริหารบุคคลควรเพิ่มจำนวนครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน^{๑๕๒}

๓) การบริหารบุคคลควรมีรถรับส่งครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง^{๑๕๓}

๔) การบริหารบุคคลควรเพิ่มเวลาเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามากกว่าเดิม^{๑๕๔}

๕) การบริหารบุคคลควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อให้การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตร^{๑๕๕}

๖) การบริหารบุคคลมีการกำหนดระยะเวลาในการสรรหาบุคลากรด้านต่างๆ อย่างชัดเจนและมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีคุณสมบัติได้ทำหน้าที่และมีการกลั่นกรองตรวจสอบคุณสมบัติขั้นต้น^{๑๕๖}

๗) การพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานและการจัดวางตัวบุคคลปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆไว้อย่างเหมาะสม^{๑๕๗}

๘) การแต่งตั้งมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติมีความชัดเจนในสิ่งที่ปฏิบัติ^{๑๕๘}

๙) การยกย่องบุคลากรเมื่อปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมหรือยกเป็นบุคคลตัวอย่าง^{๑๕๙}

^{๑๕๑}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๕๒}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตตคณารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๓}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษจันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๔}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลฉลอง วัดเบิก ตำบลฉลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๕}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส ฐิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยชลวง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๖}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินิโณ, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอขนอม วัดกระดังงา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๕๗}สัมภาษณ์ พระอธิการเจริญ วิสุทฺโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๕๘}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุชน ตำบลทุ่งไส อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๙}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๐) การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือองค์การเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการและให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๖๐}

๑๑) การกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลเพื่อเป็นกรอบในการบริหารการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา^{๑๖๑}

๑๒) นโยบายจะเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายในแผนพัฒนาระดับกระทรวง มติคณะรัฐมนตรีในการบริหารการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา^{๑๖๒}

๑๓) ส่วนภาคธุรกิจเอกชน เน้นการส่งเสริมตามนโยบายของรัฐบาลและระเบียบที่จำเป็นแก่การดำเนินงานในการบริหารการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา^{๑๖๓}

๑๔) การวางแผนกำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการวางแผนว่าหน่วยงานมีกำลังครูพระกี่ท่าน แต่ละท่านควรปฏิบัติหน้าที่อย่างไร^{๑๖๔}

๑๕) ความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง เพื่อความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเริ่มตั้งแต่แผนความต้องการแผนการให้ได้มาของกำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและแผนการใช้กำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เพียงพอต่อนักเรียน^{๑๖๕}

๑๖) การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน^{๑๖๖}

๑๗) การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานในองค์กร^{๑๖๗}

^{๑๖๐}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๑}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๒}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๓}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๔}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬารักษ์ ตำบลนาหมอน อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๕}สัมภาษณ์ นางสุภาภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง อำเภอลำปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๖}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอลำปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๗}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๘)การพัฒนาบุคลากรสามารถพัฒนาโดยองค์เอง หรือ ใหหน่วยงาน อื่นช่วยพัฒนา
ได้^{๑๖๘}

๑๙) ควรยัดความรู้ความสามารถที่บุคลากรที่ได้รับ เป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มี
ประสิทธิภาพสูงแก่องค์กร^{๑๖๙}

๒๐)การให้เงินเดือนและค่าตอบแทน ถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารเจ้าของกิจการ
ต้องจ่ายให้ข้าราชการ หรือลูกจ้าง เพื่อเป็นค่าจ้างชีพ ทดแทนการทำงาน ถือเป็นรางวัลสำหรับการทำงาน การให้ค่าตอบแทน เงินเดือน โดยยึดถือระบบคุณธรรม^{๑๗๐}

๒๑)หลักความมั่นคงถือว่าการเข้าทำงานในองค์กรเป็นอาชีพอาชีพหนึ่ง การกำหนด
ค่าตอบแทนเงินเดือน ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต การเข้า ออก จากงาน มีกฎหมาย กฎเกณฑ์รอบ
รับที่ชัดเจน เป็นธรรม^{๑๗๑}

๒๒)งานวินัย และการดำเนินงานทางวินัย เป็นกิจกรรมสำคัญในการควบคุมพฤติกรรม
ของบุคคลไม่ให้ทำความผิดแบบแผนธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กรเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารใน
การสอดส่อง ดูแล และ ความประพฤติ การรักษาวินัยของบุคลากรในองค์กร ให้ดำเนินงานตาม
วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ถ้ามีบุคคลละเมิดต้องดำเนินการตามแบบแผนตาม
สมควร^{๑๗๒}

๒๓)งานประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ การประเมิน
ความดีความชอบของบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานมี ประสิทธิภาพ ธรรมชาติของคนเมื่อ
ทำงานไปย่อมเกิดความเฉื่อย เมื่อได้รับการประเมินผลเป็นระยะ และได้ขวัญกำลังใจย่อมทำให้เกิด
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๑๗๓}

๒๔)งานทะเบียนประวัติหรือข้อมูลบุคลากร เป็นงานธุรการของบุคคล ข้อมูลการเข้า
มาทำงานของบุคลากร ตั้งแต่ข้อมูลส่วนตัว การศึกษา การทำงานการเลื่อนตำแหน่ง การพัฒนาศึกษา
อบรม เงินเดือน งานข้อมูลทะเบียนประวัติมีความสำคัญมาก คนที่ออกจากงานเพื่อไปทำงานหน้าที่

^{๑๖๘}สัมภาษณ์ รศ.สมบูรณ์ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๙}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัด
นครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๐}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒
จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๗๑}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๗๒}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๓}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรี
นครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ตำแหน่งใหม่หากได้รับคำรับรองหรือหลักฐาน การผ่านงานเดิมมาด้วย มัดได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความชำนาญต่างๆ ตามที่หน่วยงานต้องการ^{๑๗๔}

๒๕) การสรรหาบุคลากร เป็นกระบวนการที่จะประชาสัมพันธ์หน่วยงานเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมสำหรับองค์กร^{๑๗๕}

จึงได้สรุปประเด็นและตัวบ่งชี้แผนภาพนำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชการบริหารบุคคล ตามตารางดังต่อไปนี้

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีปัญหาโครงสร้างจำนวนครูพระที่สอนพระพุทธศาสนาไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การจัดการเรียนไม่เหมาะสมขาดการร่วมมือวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน อีกทั้งผู้บริหารไม่สนับสนุนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สื่อการเรียนการสอนมีน้อยไม่ทันสมัย แหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาไม่ถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ เน้นใช้การบรรยาย สื่อการเรียนไม่น่าสนใจ อาคารสถานที่ใช้สอนซ้ำชุด ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนลดลง กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เข้าใจ นักเรียนเกิดอาการเบื่อหน่ายต่อการเรียน และเมื่อมีการวัดและประเมินผล ข้อสอบยากเกินไป วิธีการวัดผลไม่หลากหลาย ใช้วิธีเดิม ๆ ทดสอบความจำ

ตารางที่ ๔.๒ นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารบุคคล

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนากับโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่าอยากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม	๒๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔

^{๑๗๔}สัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พรหมคำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๕}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๔.๒ นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารบุคคล (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๒	การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือองค์การเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการและให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	๒๓	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓
๓	การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน	๒๑	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑
๔	ควรรีดยึดความรู้ความสามารถที่บุคลากรที่ได้รับเป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มีการพัฒนาสูงขึ้น	๒๐	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐
๕	งานประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ การประเมินความดีความชอบของบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานมีการพัฒนา ธรรมชาติของคนเมื่อทำงานไปย่อมเกิดความเฉื่อย เมื่อได้รับการประเมินผลเป็นระยะและได้ขวัญกำลังใจย่อมทำให้เกิดพัฒนายิ่งขึ้น	๑๙	๕๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) จำนวน ๒๕ ท่าน ลำดับที่ ๑ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นตรงกันว่า การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนากับโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่า อยากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับนำเสนอการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารบุคคล และผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี ๓ กลุ่ม ดังนี้กลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป

กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน กลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๘ คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน ได้ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๔ ท่าน ดังนี้ การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนากับโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่า อยากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม

ลำดับที่ ๒ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๓ ท่าน ดังนี้การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือองค์การเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการและให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ลำดับที่ ๓ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๑ ท่าน ดังนี้การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน

ลำดับที่ ๔ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๐ ท่าน ดังนี้ควรยึดความรู้ความสามารถที่บุคลากรที่ได้รับ เป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงแก่องค์กร

ลำดับที่ ๕ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๙ ท่าน ดังนี้งานประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ การประเมินความดีความชอบของบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ธรรมชาติของคนเมื่อทำงานไปย่อมเกิดความเฉื่อย เมื่อได้รับการประเมินผลเป็นระยะ และได้ช่วยกำลังใจย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการบริหารบุคคลควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อให้การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตร การบริหารบุคคลมีการกำหนดระยะเวลาในการสรรหาบุคลากรด้านต่างๆ อย่างชัดเจนและมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีคุณสมบัติได้ทำหน้าที่และมีการกลั่นกรองตรวจสอบคุณสมบัติขั้นต้น การพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานและการจัดวางตัวบุคคลปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ ไว้เหมาะสม การแต่งตั้งมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติมีความชัดเจนในสิ่งที่ปฏิบัติตามโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนากับโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่า อยากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม การบริหารบุคคลควรเพิ่มจำนวนครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การบริหารบุคคลควรมีการรับส่งครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง การบริหารบุคคลควรเพิ่มเวลาเรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามากกว่าเดิม การบริหารบุคคลควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อให้การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตร การบริหารบุคคลมีการกำหนดระยะเวลาในการสรรหาบุคลากรด้านต่างๆ อย่างชัดเจนและมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีคุณสมบัติได้ทำหน้าที่และมีการกลั่นกรองตรวจสอบคุณสมบัติ

ขั้นต้น การพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานและการจัดวางตัวบุคคลปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ ให้อย่างเหมาะสม การแต่งตั้งมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติมีความชัดเจนในสิ่งที่ปฏิบัติ การยกย่องบุคลากรเมื่อปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมหรือยกเป็นบุคคลตัวอย่าง การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือองค์การเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการและให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อเป็นกรอบในการบริหารการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นโยบายจะเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายในแผนพัฒนาระดับกระทรวง มติคณะรัฐมนตรีในการบริหารการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนภาคธุรกิจเอกชน เน้นการส่งเสริมตามนโยบายของรัฐบาลและระเบียบที่จำเป็นแก่การดำเนินงานในการบริหารการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา การวางแผนกำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการวางแผนว่าหน่วยงานมีกำลังครูพระกี่ท่าน แต่ละท่านควรปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง เพื่อความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่แผนความต้องการ แผนการให้ได้ว่าของกำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและแผนการใช้กำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เพียงพอต่อนักเรียน การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานในองค์กร การพัฒนาบุคลากรสามารถพัฒนาโดยองค์เอง หรือ ให้องค์การอื่นช่วยพัฒนาก็ได้ ควรยึดความรู้ความสามารถที่บุคลากรที่ได้รับ เป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงแก่องค์กรการให้เงินเดือนและค่าตอบแทน ถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารเจ้าของกิจการ ต้องจ่ายให้ข้าราชการ หรือลูกจ้าง เพื่อเป็นค่าจ้างชีพทดแทนการทำงาน ถือเป็นรางวัลสำหรับการทำงาน การให้ค่าตอบแทน เงินเดือน โดยยึดถือระบบคุณธรรม หลักความมั่นคงถือว่าการเข้าทำงานในองค์กรเป็นอาชีพอาชีพหนึ่ง การกำหนดค่าตอบแทนเงินเดือน ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต การเข้า ออก จากงาน มีกฎหมาย กฎเกณฑ์รอบรับที่ชัดเจน เป็นธรรมงานวินัย และการดำเนินงานทางวินัย เป็นกิจกรรมสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้ทำความผิดแบบแผนธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กรเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารในการสอดส่อง ดูแลและความประพฤติ การรักษาวินัยของบุคลากรในองค์กร ให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ถ้ามีบุคคลละเมิดต้องดำเนินการตามแบบแผนตามสมควร งานประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ การประเมินความดีความชอบของบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ธรรมชาติของคนเมื่อทำงานไปย่อมเกิดความเหนื่อย เมื่อได้รับการประเมินผลเป็นระยะ และได้ขวัญกำลังใจย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น งานทะเบียนประวัติหรือข้อมูลบุคลากร เป็นงานธุรการของบุคคล ข้อมูลการเข้ามาทำงานของบุคลากร ตั้งแต่ข้อมูลส่วนตัว การศึกษา การทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง การพัฒนาศึกษาอบรม เงินเดือน งานข้อมูลทะเบียนประวัติมีความสำคัญมาก คนที่ออกจากงานเพื่อไปทำงานหน้าที่ตำแหน่งใหม่หากได้รับคำรับรองหรือหลักฐาน การผ่านงานเดิมมาด้วย มักได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ และมีความชำนาญต่างๆ ตามที่หน่วยงานต้องการ การสรรหาบุคลากร

เป็นกระบวนการที่จะประชาสัมพันธ์หน่วยงานเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม สำหรับองค์กรเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมีอยู่ ๔ แบบด้วยกันคือ

๑) ใบกำหนดหน้าที่งานคือแบบฟอร์มที่กำหนดหน้าที่ว่าบุคคลตำแหน่งใดมีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบอะไรบ้าง

๒) มาตรฐานการปฏิบัติงานคือเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลการปฏิบัติงานโดย ลักษณะของมาตรฐานการปฏิบัติงานอาจจะบ่งชี้ลักษณะของการปฏิบัติงานในเชิงปริมาณคุณภาพ ระยะเวลาค่าใช้จ่ายและพฤติกรรมได้

๓) แบบประเมินผลการปฏิบัติงานคือเอกสารที่ออกแบบขึ้นเพื่อบันทึกและประมวล ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานว่าได้ทำอะไรเป็นผลสำเร็จบ้างทำได้มากน้อยเพียงใด

๔) ระเบียบปฏิบัติงานบุคคลว่าด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงาน

องค์กรหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมานั้นย่อมต้องการให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งความคาดหวังของหน่วยงานคือความต้องการคนที่มี ประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพจึงต้องมีการสนใจในการ ทำงานและใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้เพิ่มสูงขึ้นตามความต้องการของสถานศึกษา

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำยุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนการบริหารงานให้เป็นการ บริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่จะให้ผู้บริหารจะต้องนำเอาหลักความรู้ความสามารถมาพัฒนาการ วางแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมีความสามารถด้านการติดต่อสื่อสารที่สามารถสื่อความหมาย ได้รวดเร็วทันสมัยและผู้บริหารจะต้องมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาที่จะประสบได้ เป็นอย่างดีเพื่อยุติปัญหาหรือทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงน้อยลงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน การบริหารงาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรนั้นได้เกิดจากอิทธิพลของปัจจัย ๗ ประการ คือ

๑. กลยุทธ์เกี่ยวกับการกำหนดภารกิจ การพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งภายในองค์กร
๒. โครงสร้าง คือ โครงสร้างขององค์กรที่มีความเหมาะสม จะสามารถมีส่วนช่วยในการ ปฏิบัติงานได้

๓. ระบบ คือ ระบบขององค์กรที่จะบรรลุเป้าหมาย

๔. แบบ คือ แบบของการบริหารของผู้บริหารเพื่อบรรลุเป้าหมาย

๕. บุคลากรผู้ร่วมองค์กร

๖. ความสามารถ

๗. ค่านิยม คือ ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร

ผลของการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันแม้จะปฏิบัติงานในตำแหน่ง เดียวกันก็ตามเป็นผลมาจากสภาพทางร่างกายจิตใจระดับการศึกษาความรู้ความสามารถความถนัด ต่างๆโดยมีปัจจัยที่สนับสนุนคือการอบรมการให้ความรู้ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ อีกทางหนึ่งด้วยส่วนประสิทธิภาพการปฏิบัติในทางสังคมศาสตร์หมายถึงปัจจัยนำเข้าซึ่งพิจารณาถึง ความพยายามความพร้อมความสามารถความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานโดยพิจารณาเปรียบเทียบ

กับผลที่ได้รับคือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยใช้เวลาในการดำเนินงานทันเวลาหรือเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดไว้และสิ้นเปลืองทรัพยากรน้อยที่สุด

ประสิทธิภาพทางการจัดการมีความสามารถที่จะวางหลักและวิธีการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานออกมาสูงที่สุด เป็นที่พอใจแก่ผู้รับบริการ องค์กรและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้นๆด้วย กล่าวคือนอกจากผลงานที่ได้ต้องมีปริมาณและคุณภาพสูงแล้วยังต้องคำนึงถึงความพอใจของผู้ผลิตและผู้ใช้สินค้า หรือบริการนั้นๆ ประกอบด้วยประสิทธิภาพอาจเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

	$E = (O-I) + S$	
ในเมื่อ	$E = \text{Efficiency}$	คือ ประสิทธิภาพของงาน
	$O = \text{Output}$	คือ ผลผลิตหรือผลงานที่ได้รับออกมา
	$I = \text{Input}$	คือ ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ไป
	$S = \text{Satisfaction}$	คือ ความพึงพอใจในผลงานที่ได้รับ
	ประสิทธิภาพประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ๕ ประการ คือ	
	๑. คุณภาพของงาน (Quality)	
	๒. ปริมาณของงาน (Quantity)	
	๓. เวลา (Time)	
	๔. วิธีการ (Methods)	
	๕. ค่าใช้จ่าย (Costs)	

ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีหรือเปล่านั้นผู้ปฏิบัติงานจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายในและภายนอก หากได้รับการตอบสนองแล้วย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

๑. ความต้องการภายนอกได้แก่

- ๑.๑ รายได้หรือค่าตอบแทน
- ๑.๒ ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- ๑.๓ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี
- ๑.๔ ตำแหน่งหน้าที่
- ๑.๕ รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน
- ๑.๖ ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม
- ๑.๗ ทำงานต้องเชื่อถือได้มีความฉับพลันมีสมรรถนะภาพและมีการลงทะเบียนเป็น

หลักฐาน

- ๑.๘ งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
- ๑.๙ งานสำเร็จทันเวลา
- ๑.๑๐ ผลงานได้มาตรฐาน
- ๑.๑๑ การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
- ๑.๑๒ กำหนดมาตรฐานสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทำงาน
- ๑.๑๓ ให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี

๒. ความต้องการภายในได้แก่

๒.๑ ความต้องการได้รับการยอมรับจากหมู่คณะ

๒.๒ ความต้องการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการจรรโลงรักภักดีความเป็นเพื่อนและ
ความรัก

๒.๓ ความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง

ปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญมีอย่างน้อย๗ประการได้แก่คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ
สิ่งของ (Material) อำนาจหน้าที่ (Authority) เวลา (Time) กำลังใจในการทำงาน (Will) และความ
สะดวกต่างๆ (Facilities) โดยได้ความสำคัญไปที่อำนาจและการใช้เวลาที่เหมาะสมคือ

๑. กลยุทธ์เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจการพิจารณาจุดอ่อนและจุดแข็งภายใน
องค์การโอกาสและอุปสรรคภายนอก

๒. โครงสร้างและขนาดองค์กรที่เหมาะสมจะช่วยให้การปฏิบัติงาน

๓. ระบบขององค์การที่จะบรรลุเป้าหมาย

๔. รูปแบบของการบริหารของผู้บริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายองค์กร

๕. บุคลากรผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กร

๖. ความสามารถ

๗. ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพคือความรู้ความสามารถทักษะและนำกลยุทธ์วิธีมาใช้
แก้ปัญหาหรือนำมาประยุกต์ใช้ของผู้บริหารหรือจัดการและต้องใช้กระบวนการของกลุ่มหรือทีมงาน
ให้มีประสิทธิภาพใช้กระบวนการสื่อสารสร้างกระบวนการทำงานในกลุ่มจึงจะทำให้เกิดความร่วมมือ
ร่วมแรงร่วมใจสนับสนุนช่วยเหลือกันและกันในการดำเนินกิจการงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ
หน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานหรือปฏิบัติงานที่หน่วยงานและบุคลากรของหน่วยงานนำมาใช้เพื่อ
นำไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้ค่านี้น่าสนใจใช้ในหน่วยงานและบุคลากร
ของเอกชนแต่ทุกวันนี้ได้มีการนำค่านี้นี้เข้ามาปรับใช้ในการบริหารภาครัฐด้วยการจัดการที่เป็นระบบ
โดยการนำเอาคนเงินวัสดุและเทคโนโลยีมาทำงานร่วมกันอย่างมีระบบระเบียบมีแผน มีกระบวนการ
จัดทำเกี่ยวกับระบบคนระบบงานและระบบการใช้ ปัจจัยทรัพยากรอย่างมีเหตุผล มีหลักการเพื่อให้
การปฏิบัติภารกิจต่างๆ ขององค์กรเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

โดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะเห็นความเจริญก้าวหน้าและมีอนาคต
ที่ดียิ่งขึ้นจากการทำงานในองค์กรซึ่งการที่บุคลากรเข้ามาทำงานอยู่ในองค์กรนั้นสิ่งที่บุคลากร
คาดหวังได้แก่ ชื่อเสียงเงินเดือนตำแหน่งงานโอกาสของความสำเร็จในชีวิตเป็นต้นแต่ปัญหาที่ผู้บริหาร
ต้องพิจารณาคือองค์กรสามารถตอบสนองต่อสิ่งต่างๆเหล่านี้ให้กับบุคลากรทุกคนได้ตามที่คาดหวัง
หรือไม่ เนื่องจากองค์กรเป็นที่รวมของบุคลากรหลายคนดังนั้นปัญหาจึงอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรที่จะทำให้
ให้บุคลากรมีความพึงพอใจในผลประโยชน์และทำงานเต็มความสามารถจนเกิดผลดีต่อองค์กรมาก
ที่สุดอย่างไรก็ตามความต้องการส่วนบุคคลเช่นเงินเดือนตำแหน่งงานเป็นต้นกับความต้องการของ
องค์กรได้แก่ผลกำไรต้นทุนที่ต่ำเป็นต้นมักจะเกิดความขัดแย้งกันอยู่เสมอจนไม่สามารถบรรลุถึง

ความต้องการของทั้งสองฝ่ายดังนั้นการจัดการของค่าตอบแทนของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์จึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสำเร็จของเป้าหมายผู้บริหารจะพยายามค้นหาแนวทางในการจัดการหรือวิธีการที่อาศัยความพยายามจากผู้ที่เกี่ยวข้องในอันที่จะปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้าและเกิดผลดีที่สุดต่อองค์การ ส่วนผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นว่าสามารถบรรลุความสำเร็จหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับบุคลากรว่ามีความเข้าใจถึงการปฏิบัติได้ดีเพียงใด นอกจากนี้การจัดการยังมีจุดหมายในการที่จะทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติในสิ่งที่สำคัญและจำเป็นและสร้างความมั่นใจว่าความพยายามของบุคลากรจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้

การวัดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นการบริหารจัดการประเมินถึงการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรนั้นๆที่เกิดจากพฤติกรรมในการดำเนินงานจะสังเกตได้จากพฤติกรรมซึ่งได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและใช้ควบคุมการปฏิบัติงานซึ่งเป็นแนวทางสำหรับวัดประสิทธิภาพที่นิยมแพร่หลายอยู่ ๒ แบบคือการวัดด้วยวิธีอันได้แก่ การกำหนดตัวเลขให้กับพฤติกรรมอาศัยความรู้สึกเป็นเกณฑ์ซึ่งเป็นไปตามความรู้สึกของผู้สังเกตแต่ละคนและการวัดโดยวิธีปรนัยคือการกำหนดตัวเลขให้กับพฤติกรรมตามหลักเกณฑ์ภายนอกที่แน่นอน

ดังนั้นการวัดผลของการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานในทุกส่วนของหน่วยงานในองค์กรเพื่อให้แต่ละส่วนงานมีขั้นตอนและแบบแผนที่เป็นระบบเพื่อสะดวกในการดำเนินงานโดยมีองค์ประกอบเป็นต้นว่ากาหนดนโยบายการวางแผนการจัดองค์การการบริหารบุคคลการสั่งการการประสานงานการรายงานผลและการงบประมาณกระบวนการเหล่านี้ควรนำมาปฏิบัติในองค์กรจะทำให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น

ประสิทธิภาพของครูคุณลักษณะของครูที่ดีและครูที่ดีไว้ดังนี้

๑. มีบุคลิกภาพดีคือมีรูปร่างท่าทางดีใบหน้าสะอาดเสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อยสุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะพื้นสะอาดมีอารมณ์ดีมีความเชื่อมั่นในตนเองมีกิริยาสุภาพ

๒. มีคุณธรรมและจริยธรรมของครูการแสดงออกในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติมีความยุติธรรมมีความตั้งใจสอนนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูมีความสามารถในการสั่งสอนอบรมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดียึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีของครูดูแลช่วยเหลือแนะนำครูใหม่และนิสิตนักศึกษาที่ฝึกสอนด้วยความรักและมีความเมตตากรุณาไม่นินทาหรือให้ร้ายต่อผู้อื่นรักษาความลับของนักเรียนอุทิศตนต่ออาชีพครูถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เด็กโดยไม่ปิดบังอำพราง

๓. เป็นผู้ที่มีสมรรถภาพทางด้านวิชาสามัญวิชาเฉพาะและวิชาอาชีพครูเป็นอย่างดี โดยเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่มีสมรรถภาพในการสอนเป็นอย่างดี โดยนำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและสภาพสังคมมีเทคนิคในการสอนนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วมีความสามารถในการนำวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตลอดจนนำผลมาปรับปรุงการสอนและสามารถหาการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

๔. สมรรถภาพในการเตรียมการสอนคือมีการเตรียมล่วงหน้าเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนตำราเอกสารและวัสดุอุปกรณ์การสอนรวมทั้งมีการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

๕. สมรรถภาพในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีลำดับขั้นตอนการสอนชัดเจนรู้จักจับจุดสำคัญมาอธิบายให้เข้าใจมีความรู้ด้านวิธีสอนรู้จักใช้อุปกรณ์การสอนมีความสามารถดัดแปลงการสอนให้เหมาะสมมีการใช้ภาษาที่ชัดเจนไม่วกวนสามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดีมีอารมณ์ขันมีวิธีการเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านจริยธรรมหรือด้านความคิดสร้างสรรค์และมีการสรุปบทเรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้

๖. สมรรถภาพในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์มีความสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่มีคุณธรรมรักษาวินัยและขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนเป็นผู้ที่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชนและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดีด้วยความเสียสละและรับผิดชอบ

๗. สมรรถภาพในด้านการพัฒนาตนเองโดยรู้จักเพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครูด้วยการการค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับวิชาการศึกษาและใช้การสังเกตเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน

๔.๓.๒ การบริหารการเงิน

การบริหารการเงิน (Money) มีประเด็นถามข้อที่ ๒ คือ (When : เมื่อไร) ว่า “การสนับสนุนเงินงบประมาณในแต่ละโรงเรียน ควรจะดำเนินการเมื่อไร” เมื่อวิเคราะห์ถึงวิธีการจัดสรรเงินของโรงเรียน โดยวิธีการใช้จ่ายต้นทุนดำเนินการให้มีปริมาณน้อยที่สุด และต้องการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมีผู้กล่าวว่าโรงเรียนต่างๆ ได้รับเงินบริจาคทำบุญจากประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ได้ให้การสนับสนุนทุนทรัพย์แก่โรงเรียนทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมเพื่อนำเงินมาดำเนินการใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียน และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา^{๑๗๖}

๒) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนและสามารถเข้าใจได้ง่ายว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่มีเหตุผลสำหรับการบริหารการเงิน^{๑๗๗}

๓) กำหนดโครงการดำเนินงานขั้นพื้นฐานสำหรับปีถัดไป จัดหาระบบควบคุมซึ่งสามารถช่วยทำให้ฝ่ายบริหารการเงินหาทางแก้ไขได้ทันที่^{๑๗๘}

^{๑๗๖}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๗๗}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคณารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๘}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษจันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๔) ถ้าหากโครงการอบรมวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งโครงการต่าง ๆ นั้นควรจะถูกกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงการเงินของงบประมาณตามโรงเรียนที่กำหนด^{๑๗๙}

๕) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นต้องมีทุนการเงินจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะยาวที่ใช้เวลาในการที่จะได้รับผลตอบแทน ๑๐ เดือนต่อปีการศึกษา^{๑๘๐}

๖) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้จากคณะครูและผู้ปกครอง งบประมาณของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้พอประมาณ^{๑๘๑}

๗) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้หาทุนมาช่วยโรงเรียนเรียน เช่น ห้องจริยธรรม ห้องคุณธรรม จัดหาผ้าป่าการกุศลและแจกทุนการศึกษาให้กับนักเรียน^{๑๘๒}

๘) ทุกโรงเรียนต้องมีครูพระไปสอนตามโรงเรียนต่างๆ ให้มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรและต้องมีจิตอาสาช่วยเหลือด้านต่างๆ ไม่หวังผลตอบแทน^{๑๘๓}

๙) ทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษามีท่านเจ้าอาวาสวัดเป็นประธานแต่ละโรงเรียนอยู่ประจำในการสนับสนุนการศึกษา^{๑๘๔}

๑๐) บ้างครั้งโรงเรียนได้รับการสนับสนุนมาจากฝ่ายปกครองนักเรียนมาช่วยในเรื่องการเงิน อาหาร น้ำ และอุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา^{๑๘๕}

๑๑) คณะสงฆ์ในจังหวัดได้ช่วยเหลือการศึกษากับโรงเรียนในด้านการจัดการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒^{๑๘๖}

^{๑๗๙}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลคลอง วัดเบิก ตำบลคลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๐}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส ฐิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๑}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชูติปัญญา, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอขนอม วัดกระดังงา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๘๒}สัมภาษณ์ พระอธิการจรัญ วิสุทโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๘๓}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไเส อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๔}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๕}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๖}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๒) คณะสงฆ์ร่วมกันออกสื่ออุปกรณ์ทั้งการเงินและจัดพิมพ์เอกสารเพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้า เตรียมความพร้อม^{๑๘๗}

๑๓) โดยทั่วไปมักเข้าใจว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารการเงิน คือ การแสวงหากำไรสูงสุดหรือผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุด^{๑๘๘}

๑๔) แท้ที่จริงแล้ววัตถุประสงค์นี้ไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่ดีเสมอไป เนื่องจากการแสวงหากำไรสูงสุดนั้นไม่ได้คำนึงถึงความพยายามที่ได้ทำลงไปในรูปแบบของการเพิ่มเงินลงทุนหรือเพิ่มไม่ได้คำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพในการบริหาร^{๑๘๙}

๑๕) โดยคำนึงถึงความเสี่ยงภัยของการจัดการเรียนการสอนที่ยอมรับได้และภายในระยะเวลาของการได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมที่สุด^{๑๙๐}

๑๖) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามบรรลุปเป้าหมายในการบริหารการเงิน คือ มีความมั่งคั่งสูงสุด จะต้องมีการจัดการที่ดีในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การผลิต การตลาด การบัญชี บุคลากร และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญคือหน้าที่ทางการเงินนั่นเอง^{๑๙๑}

๑๗) ผู้จัดการทางการเงินมีหน้าที่ต้องตัดสินใจว่า ควรจะจัดหาเงินทุนมาจากแหล่งใด และจะจัดหาด้วยสัดส่วนเท่าใด จึงจะทำให้ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนทางการเงินต่ำที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องไม่เกิดความเสี่ยงภัยทางการเงินมากเกินไป^{๑๙๒}

๑๘) การลงทุนในสินทรัพย์ถาวรก็จะก่อให้เกิดรายได้สูง แต่ความคล่องตัวหรือสภาพคล่องในการเปลี่ยนเป็นเงินสดเพื่อการชำระเมื่อต้องการจัดสรรเงินทุนในงบดุลทางด้านต่าง ๆ^{๑๙๓}

๑๙) การจัดการเรียนการสอน จะเห็นว่าทรัพย์สินหมุนเวียนจะมีสภาพคล่องที่สูงแต่ให้ผลตอบแทนที่ต่ำ ส่วนทรัพย์สินถาวรจะมีสภาพคล่องที่ต่ำแต่จะให้ผลตอบแทนที่สูง^{๑๙๔}

^{๑๘๗}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๘}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนารณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๙}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬาภรณ์ ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๐}สัมภาษณ์ นางสุภาภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๑}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๒}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๓}สัมภาษณ์ รศ.สมบูรณ์ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๔}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๒๐) เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งก็เป็นหน้าที่ในการจัดหาเงินทุนของผู้บริหารโรงเรียน ก็จะต้องคำนึงถึงความต้องการใช้เงินทุนของในขณะนั้นหรือในอนาคตด้วย^{๑๙๕}

๒๑) การจัดสรรเงินทุนของโรงเรียนว่าได้ลงทุนไปในสัดส่วนเท่าไร เหมาะสมต่อความต้องการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน^{๑๙๖}

๒๒) การบริหารงานเกี่ยวกับการหมุนเวียนของเงินผ่านองค์การ ไม่ว่าองค์การนั้นจะมีลักษณะเป็นบริษัท ธนาคาร หน่วยงานของรัฐหรือโรงเรียนก็ตาม^{๑๙๗}

๒๓) การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นและให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรการเหล่านี้ ก็กิจการทั้งหลายจึงต้องพยายามทำให้ดีขึ้นต่อการเงิน โดยให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านี้^{๑๙๘}

๒๔) เรื่องของระยะเวลาจำนวนเงินที่ได้รับในปัจจุบันมีจำนวนที่จะได้รับในปีถัดไป ดังนั้นต้องคำนึงถึงเรื่องระยะเวลาการไหลของเงิน^{๑๙๙}

๒๕) การพิจารณาถึงความอยู่รอดของการเงินในระยะยาว จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน^{๒๐๐}

จึงได้สรุปประเด็นและตัวบ่งชี้แผนภาพนำเสนอการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาการบริหารการเงินตามตารางดังต่อไปนี้

^{๑๙๕}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๙๖}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๙๗}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๘}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๙}สัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐๐}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๔.๓ นำเสนอการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารการเงิน

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	ถ้าหากโครงการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ก่อนสอบมีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งโครงการต่าง ๆ นั้นควรจะถูกกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงการเงินของงบประมาณตามโรงเรียนที่กำหนด	๒๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔
๒	ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นต้องมีทุนการเงินจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะยาวที่ใช้เวลาในการที่จะได้รับผลตอบแทน ๑๐ เดือนต่อปีการศึกษา	๒๓	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓
๓	เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามบรรลุปเป้าหมายในการบริหารการเงิน คือ มีความมั่นคงสูงสุด จะต้องมีการจัดการที่ดีในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การผลิต การตลาด การบัญชี บุคลากร และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญคือหน้าที่ทางการเงินนั่นเอง	๑๗	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๔	ทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษามีท่านเจ้าอาวาสวัดเป็นประธานแต่ละโรงเรียนอยู่ประจำในการสนับสนุนการศึกษา	๑๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔
๕	การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นและให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรการเหล่านี้ กิจการทั้งหลายจึงต้องพยายามทำให้ดีขึ้นต่อการเงิน โดยให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านี้	๑๓	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) จำนวน ๒๕ ท่าน ลำดับที่ ๑ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นตรงกันว่าถ้าหากโครงการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ก่อนสอบมีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งโครงการต่าง ๆ นั้นควรจะถูกกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงการเงินของงบประมาณตามโรงเรียนที่กำหนด

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants Indicators) ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับนำเสนอการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชการบริหารการเงิน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี ๓ กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน กลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๘ คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน ได้ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๔ ท่าน ดังนี้ ถ้าหากโครงการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ก่อนสอบมีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งโครงการต่าง ๆ นั้นควรจะถูกกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงการเงินของงบประมาณตามโรงเรียนที่กำหนด

ลำดับที่ ๒ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๓ ท่าน ดังนี้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นต้องมีทุนการเงินจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะยาวที่ใช้เวลาในการที่จะได้รับผลตอบแทน ๑๐ เดือนต่อปีการศึกษา

ลำดับที่ ๓ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๗ ท่าน ดังนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามบรรลุปเป้าหมายในการบริหารการเงิน คือ มีความมั่งคั่งสูงสุด จะต้องมีการจัดการที่ดีในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การผลิต การตลาด การบัญชี บุคลากร และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญคือหน้าที่ทางการเงินนั่นเอง

ลำดับที่ ๔ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๔ ท่าน ดังนี้ทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษามีท่านเจ้าอาวาสวัดเป็นประธานแต่ละโรงเรียนอยู่ประจำในการสนับสนุนการศึกษา

ลำดับที่ ๕ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๓ ท่าน ดังนี้การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นและให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรการเหล่านี้ กิจกรรมทั้งหลายจึงต้องพยายามทำให้ดีขึ้นต่อการเงิน โดยให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านี้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าผลของการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกัน แม้จะปฏิบัติงานในตำแหน่งเดียวกันก็ตาม เป็นผลมาจากสภาพทางร่างกาย จิตใจ ระดับการศึกษา ความรู้ความสามารถ ความถนัดต่างๆ โดยมีปัจจัยที่สนับสนุน คือ การอบรม การให้ความรู้วิชาพระพุทธศาสนา ตามระเบียบข้อบังคับและมีการจัดการเรียนการสอนตามโรงเรียนทั่วประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติงานได้อีกทางหนึ่งด้วยส่วนการพัฒนาและการปฏิบัติในทางสังคมศาสตร์ หมายถึง ปัจจัยนำเข้าซึ่งพิจารณาถึงความพยายามความพร้อม ความสามารถ ความคล่องแคล่ว ในการปฏิบัติงานโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับผลที่ได้รับคือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เวลาในการดำเนินงานทันเวลาหรือเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดไว้และสิ้นเปลืองทรัพยากรน้อยที่สุดควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนและสามารถเข้าใจได้ง่ายว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่มีเหตุผลสำหรับการบริหารการเงิน

กำหนดโครงการดำเนินงานขั้นพื้นฐานสำหรับปีถัดไป จัดหาระบบควบคุมซึ่งสามารถช่วยทำให้ฝ่ายบริหารการเงินหาทางแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ถ้าหากโครงการสอนวิชาพระพุทธศาสนามีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งโครงการต่าง ๆ นั้นควรจะถูกกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงการเงินของงบประมาณตามโรงเรียนที่กำหนด ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นต้องมีทุนการเงินจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะยาวที่ใช้เวลาในการที่จะได้รับผลตอบแทนนาน ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้จากคณะครูและผู้ปกครอง งบประมาณของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้พอประมาณ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้หาทุนมาช่วยโรงเรียนเรียน เช่น ห้องจริยธรรม ห้องคุณธรรม จัดหาผ้าป่าการกุศลและแจกทุนการศึกษาให้กับนักเรียน และทุกโรงเรียนต้องมีครูพระไปสอนตามโรงเรียนต่างๆ ให้มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรและต้องมีจิตอาสาช่วยเหลือด้านต่างๆ ไม่หวังผลตอบแทน ทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษามีท่านเจ้าอาวาสวัดเป็นประธานแต่ละโรงเรียนอยู่ประจำในการสนับสนุนการศึกษา

บางครั้งโรงเรียนได้รับการสนับสนุนมาจากฝ่ายปกครองนักเรียนมาช่วยในเรื่องการเงิน อาหาร น้ำ และอุปกรณ์การเรียนการสอน มีการจัดการสอนให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ คณะสงฆ์รวมกันออกสื่ออุปกรณ์ทั้งการเงินและจัดพิมพ์เอกสารเพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้า เตรียมความพร้อมโดยทั่วไปมักเข้าใจว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารการเงิน คือ การแสวงหากำไรสูงสุดหรือผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุด แท้ที่จริงแล้ววัตถุประสงค์นี้ไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่ดีเสมอไป เนื่องจากการแสวงหากำไรสูงสุดนั้นไม่ได้คำนึงถึงความพยายามที่ได้ทำลงไปในรูปแบบของการเพิ่มเงินลงทุนหรือเพิ่มไม่ได้คำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพในการบริหาร โดยคำนึงถึงความเสี่ยงภัยของการจัดการเรียนการสอนที่ยอมรับได้และภายในระยะเวลาของการได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามบรรลุป้าหมายในการบริหารการเงิน คือ มีความมั่งคั่งสูงสุด จะต้องมีการจัดการที่ดีในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การผลิต การตลาด การบัญชี บุคลากร และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญคือหน้าที่ทางการเงินนั่นเอง

ผู้จัดการทางการเงินมีหน้าที่ที่ต้องตัดสินใจว่า ควรจะจัดหาเงินทุนมาจากแหล่งใดและจะจัดหาด้วยสัดส่วนเท่าใด จึงจะทำให้ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนทางการเงินต่ำที่สุด ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่เกิดความเสี่ยงภัยทางการเงินมากเกินไป การลงทุนในสินทรัพย์ถาวรก็จะก่อให้เกิดรายได้สูง แต่ความคล่องตัวหรือสภาพคล่องในการเปลี่ยนเป็นเงินสดเพื่อการชำระ เมื่อดูจากการจัดสรรเงินทุนในงบดุลทางด้านต่างๆ

การจัดการเรียนการสอน จะเห็นว่าทรัพย์สินหมุนเวียนจะมีสภาพคล่องที่สูงแต่ให้ผลตอบแทนที่ต่ำ ส่วนทรัพย์สินถาวรจะมีสภาพคล่องที่ต่ำแต่จะให้ผลตอบแทนที่สูงเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งก็เป็นหน้าที่ในการจัดหาเงินทุนของผู้อำนวยการโรงเรียน ก็จะต้องคำนึงถึงความต้องการใช้เงินทุนของในขณะนั้นหรือในอนาคตด้วย การจัดสรรเงินทุนของโรงเรียนว่าได้ลงทุนไปในสัดส่วนเท่าไร เหมาะสมต่อความต้องการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน การบริหารงานเกี่ยวกับการหมุนเวียนของเงินผ่านองค์การ ไม่ว่าองค์การนั้นจะมีลักษณะเป็นบริษัท ธนาคาร หน่วยงานของรัฐหรือโรงเรียนก็ตามการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นและให้หน่วยงาน

ของรัฐเป็นผู้ดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรการเหล่านี้ กิจการทั้งหลายจึงต้องพยายามทำให้ดีขึ้นต่อการเงิน โดยให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านี้

เรื่องของระยะเวลา จำนวนเงินที่ได้รับในปัจจุบันมีจำนวนที่จะได้รับในปีถัดไป ดังนั้นต้องคำนึงถึงเรื่องระยะเวลาการไหลของเงิน การพิจารณาถึงความอยู่รอดของการเงินในระยะยาว จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

การบริหารการเงิน คือ เป้าหมาย หน้าที่ของการเงินลักษณะของการเงินการเงิน คือ การบริหารงานเกี่ยวกับการหมุนเวียนของเงินผ่านองค์การ ไม่ว่าองค์การนั้นจะมีลักษณะเป็นบริษัท ธนาคาร หน่วยงานของรัฐหรือโรงเรียนก็ตาม หรือไม่ว่าองค์การนั้นจะเป็นรูปลักษณะใดก็ตาม องค์การต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมีการไหลของเงินผ่านองค์การ เพราะฉะนั้นการไหลเวียนของเงินจึงเป็นจุดสำคัญสำหรับองค์การต่าง ๆ

การไหลเวียนของเงินมีหลายรูปแบบ เช่น ถ้านักศึกษามีรายได้จากพ่อแม่ให้เงินมาก็ถือเป็นรายรับ (เงินสดไหลเข้า) นักเรียนก็นำเงินไปจัดสรรเป็นค่าเล่าเรียน ค่าที่พัก ค่าอาหารให้เกิดประโยชน์ หรือถ้าเป็นในรูปองค์การก็เริ่มตั้งแต่การจัดหาเงินทุนมาเพื่อใช้ในการลงทุน ซึ่งการจัดหาเงินก็มาจากการกู้ยืมในรูปของเงินกู้ การออกพันธบัตร หุ้นกู้ หุ้นสามัญ เป็นต้น เมื่อได้เงินทุนมาแล้วก็นำมาลงทุนในกิจการ เช่น ลงทุนในเงินสด ลูกหนี้ สินค้า ที่ดิน โรงงาน เครื่องจักร เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นว่าเงินทุนที่ไหลเข้ามาก็จะไหลหมุนเวียนอยู่ในกิจการในรูปต่าง ๆ กัน

การเงินมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการไหลหมุนเวียนอย่างแท้จริงของเงิน และการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ที่มีต่อเงิน การเงินจึงถือเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในการบริหารธุรกิจ และวิชาการเงินในปัจจุบันก็เป็นการให้คำอธิบายในรูปแบบของการวิเคราะห์ ความแตกต่างของความรู้ทางการเงินกับความรู้ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

๑. ความแตกต่างของการเงินกับการบัญชี การบัญชีเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบันทึก การรายงาน และการวัดรายงานที่เกิดขึ้นทางธุรกิจ การบัญชีจึงช่วยจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ผ่านมาแล้วหรือข้อมูลที่เป็นการพยากรณ์การดำเนินงานในอนาคต ส่วนการเงินนั้นจะนำข้อมูลที่ระบบการบัญชีจัดหามาเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อให้องค์การได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

๒. ความแตกต่างของการเงินกับเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์การกระจายทรัพยากรในสังคม อุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจในระบบทั้งหมด ส่วนการเงินเป็นการศึกษาที่ไม่ต้องพึ่งพาทฤษฎีมากเหมือนอย่างเศรษฐศาสตร์ แต่เป็นเรื่องที่นำมาใช้สำหรับธุรกิจหรือกิจการเฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้ธุรกิจแห่งนั้นสามารถดำเนินงานไปได้โดยปราศจากอุปสรรคหรือปัญหาที่เกี่ยวกับการเงิน

การศึกษาวิชาการเงินอาศัยความชำนาญเฉพาะ โดยแยกเป็น ๕ ด้าน คือ

๑. การคลังสาธารณะ รัฐบาลแต่ละประเทศมีภาระในการจัดการเรื่องทางการเงินซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก โดยรับเข้ามาจากแหล่งต่าง ๆ กัน และต้องนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ให้สอดคล้องกับวิธีการและนโยบายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้รัฐบาลไม่ได้ดำเนินงานโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกับองค์การเอกชน แต่จะพยายามดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของสังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะเพื่อนำมาใช้เกี่ยวกับการเงินของรัฐบาล

๒. การวิเคราะห์หลักทรัพย์และการลงทุน ในการซื้อหุ้น พันธบัตร และหลักทรัพย์อื่น ๆ จะต้องมีการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่อาศัยความชำนาญอย่างสูง เพื่อช่วยให้ผู้ลงทุนลดความเสี่ยงและเพิ่มอัตราผลตอบแทนที่ได้จากการซื้อขายหลักทรัพย์ที่เลือกซื้อไว้

๓. การเงินระหว่างประเทศ ประเทศแต่ละประเทศต่างมีระบบเงินตราของตนเอง ดังนั้นเมื่อเงินไหลผ่านข้ามประเทศ บุคคล ธุรกิจ และรัฐบาลจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่พิเศษมากยิ่งขึ้น

๔. การเงินในรูปสถาบัน โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศประกอบด้วยสถาบันการเงิน เช่นธนาคาร บริษัทประกันภัย ฯลฯ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะรวบรวมเงินออมของบุคคลต่าง ๆ เป็นเงินออมขนาดใหญ่ เพื่อนำมาใช้ในการลงทุน สถาบันการเงินจะทำหน้าที่เกี่ยวกับเงินทุนและดำเนินงานเกี่ยวกับหน้าที่ในทางการเงินของเศรษฐกิจ

๕. การบริหารทางการเงิน ธุรกิจแต่ละแห่งจะต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินกิจการของตน และกำหนดหลักวิธีการที่ดีที่สุดในการใช้เงินทุนนั้น ซึ่งธุรกิจต้องบริหารเงินทุนอย่างดี ที่สุดเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของตน จึงต้องมีการพัฒนาเครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการช่วยผู้จัดการทางการเงินเกี่ยวกับการเลือกหาวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมหน้าที่ทางการเงิน

หน้าที่ทางการเงินเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการฝ่ายการเงิน เป็นงานที่จะต้องทำเกี่ยวกับการบริหารทางการเงิน โดยจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปในระหว่างองค์กรต่าง ๆ หน้าที่ของผู้จัดการฝ่ายการเงินที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

๑. การวางแผนทางการเงิน เป็นหน้าที่ที่ท้าทายและน่าสนใจที่สุดของผู้จัดการฝ่ายการเงิน เนื่องจากผู้จัดการฝ่ายการเงินมักจะมีส่วนร่วมอยู่ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานระยะยาวของกิจการ ซึ่งผู้จัดการฝ่ายการเงินจะต้องทำการประมาณเงินสดไหลเข้าและไหลออกสำหรับอนาคต ซึ่งอาจจะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามที่คาดคิดไว้ ผู้จัดการฝ่ายการเงินต้องหาวิธีการแก้ไขหรือหลีกเลี่ยงเท่าที่จะสามารถทำได้

๒. การบริหารทรัพย์สิน ผู้จัดการฝ่ายการเงินต้องพยายามที่จะทำให้บริษัทมีสภาพคล่องสูงอยู่ตลอดเวลาเท่าที่จำเป็น และต้องพยายามที่จะให้ได้ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้จากเงินทุนซึ่งลงทุนไปในสินทรัพย์ต่าง ๆ

๓. การจัดหาเงินทุน ถ้าการวางแผนเงินสดไหลออกมีมากกว่าเงินสดไหลเข้า และเงินสดคงเหลือมีไม่เพียงพอที่จะชดเชยได้ เป็นหน้าที่ของผู้จัดการฝ่ายการเงินที่จะต้องหาเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกกิจการ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานในกิจการ และในการจัดหาเงินทุนนั้นก็ต้องให้เหมาะสมกับความต้องการที่คาดหมายเอาไว้ล่วงหน้า

๔. หน้าที่พิเศษอื่น ๆ ผู้จัดการฝ่ายการเงินจะต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับงานต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในกรณีพิเศษ เช่น งานในด้านเกี่ยวกับการประเมินมูลค่า การประเมินทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ ที่มีต่อสินทรัพย์เหล่านี้ เป็นต้น

โดยทั่วไปมักเข้าใจว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารการเงิน คือ การแสวงหากำไรสูงสุด หรือผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุด แท้ที่จริงแล้ววัตถุประสงค์นี้ไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่ดีเสมอไป เนื่องจากการแสวงหากำไรสูงสุดนั้นไม่ได้คำนึงถึงความพยายามที่ได้ทำลงไปในการเพิ่มเงินลงทุนหรือ

เพิ่มไม่ได้คำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหาร โดยคำนึงถึงความเสี่ยงภัยของการจัดการเรียนการสอนที่ยอมรับได้และภายในระยะเวลาของการได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมที่สุด

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการบริหารการเงินโดยทั่วไปมักเข้าใจว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารการเงิน คือการแสวงหากำไรสูงสุดหรือผลประโยชน์ตอบแทนแต่แท้ที่จริงแล้ววัตถุประสงค์นี้ไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่ดีเสมอไปเนื่องจากการแสวงหากำไรสูงสุดนั้นไม่ได้คำนึงถึงความพยายามที่ได้ทำลงไปในการเพิ่มเงินลงทุนหรือเพิ่มจำนวนหุ้นสามัญนั้นคือไม่ได้คำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหาร

ดังนั้นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการบริหารการเงินก็คือการแสวงหากำไรสูงสุดภายใต้ความมีประสิทธิภาพซึ่งหมายความว่ามีการใช้ความพยายามน้อยที่สุด แต่ได้รับผลตอบแทนมากที่สุดเมื่อเทียบกับกำไรและเงินลงทุนที่ธุรกิจได้รับซึ่งเรียกว่ากำไรต่อความพยายามสูงสุดโดยที่จะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและระยะเวลาของการได้รับผลตอบแทนด้วย ซึ่งก็คือเป้าหมายในการแสวงหาความมั่งคั่งสูงสุด คือการแสวงหาความมั่งคั่งขั้นสูงสุดให้กับครูพระสอนธรรมศึกษาตามแม่กองธรรมสนามหลวง การตัดสินใจในนโยบายเงินปันผล

นโยบายเงินปันผลมีความสัมพันธ์กับการจัดหาเงินทุนและการจัดสรรเงินทุน เพราะการจ่ายเงินปันผลคือการนำเอากำไรสุทธิที่สะสมอยู่ในรูปของกำไรสะสมมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่เจ้าของกิจการ และส่งผลให้ราคาตลาดของหุ้นสามัญสูงขึ้นด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้ากิจการไม่มีการจ่ายเงินปันผล ราคาตลาดของหุ้นสามัญจะลดลง แต่กิจการก็สามารถที่จะนำเงินกำไรสะสมนั้นไปลงทุนต่อเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งก็เป็นหน้าที่ในการจัดหาเงินทุนของผู้จัดการทางการเงินอีกทางหนึ่ง ซึ่งการที่กิจการจะประกาศจ่ายเงินปันผลหรือไม่และจะจ่ายในอัตราเท่าใดนั้นก็จะต้องคำนึงถึงความต้องการใช้เงินทุนของกิจการในขณะนั้นหรือในอนาคตด้วย

นำผลที่ได้มาตีค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดในตัวชี้วัดของมาตรฐานสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ข้อมูลที่ได้ก็นำไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงให้แก่ผู้เรียน การตัดสินผลการเรียนรู้รวบยอดในเรื่อง หรือหน่วยการเรียนรู้หรือในรายวิชาและการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนการสอนของครูโดยผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะเป็นข้อมูลสะท้อนให้ผู้สอนทราบถึงผลการจัดการเรียนการสอนของตนและพัฒนาการของผู้เรียน ดังนั้น ข้อมูลที่เกิดจากการวัดและประเมินที่มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นประโยชน์ ตรงตามเป้าหมาย และคุ้มค่าต่อการปฏิบัติงาน ผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพจริง จะได้นำไปกำหนดเป้าหมายและวิธีการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในหลักการ แนวคิด วิธีดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เพื่อสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและออกแบบการวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หากการวัดและประเมินการเรียนรู้ไม่มีคุณภาพ จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผลการดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ต้นสังกัดส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผลและสภาพความสำเร็จเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย ส่งผลให้การวางแผนกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนระยะต่อไป ไม่สามารถสร้างความมั่นใจได้ว่าจะ

สอดคล้องกับสภาพปัญหา และมีความเหมาะสมกับระดับความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนในระยะที่ผ่านมา

๔.๓.๓ การบริหารวัสดุอุปกรณ์

การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Materials) มีประเด็นคำถามข้อที่ ๓ คือ (Where: ที่ไหน) ว่า “กรณีขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือในการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ควรจะแก้ไขที่ไหน” เมื่อวิเคราะห์ถึงการบริการวัสดุอุปกรณ์ของผู้บริหารการศึกษา ครูที่ในแต่ละโรงเรียนนั้น มีวิธีการจัดทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองวัสดุอุปกรณ์น้อยที่สุด หรือมีกลยุทธ์ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การเรียนการสอน เมื่อพิจารณาดูในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้บริหารการศึกษาต่างๆ ได้ดำเนินการตามความเหมาะสมกับเศรษฐกิจของโรงเรียน และตามที่ได้ความอุปถัมภ์จากประชาชนในพื้นที่ของโรงเรียนนั้นๆ เป็นสำคัญ โรงเรียนต่างๆ ได้พยายามแสวงหาบุคคลให้รับเป็นเจ้าภาพด้วยการดึงชุมชน บุคคลผู้มีความพร้อมทางด้านทุนทรัพย์ให้เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนมีแนวทางดำเนินการแตกต่างกันบ้าง มีลักษณะคล้ายกันบ้าง แล้วแต่ความเหมาะสมกับความสามารถของผู้บริหาร และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนควรจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาวิชา^{๒๐๑}

๒) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัยและเพิ่มเทคนิคการสอนให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของเด็กนักเรียน^{๒๐๒}

๓) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนประกอบการเรียนการสอน เช่น โรงเรียน ห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า น้ำประปา การรักษาความสะอาด อาหารมีพร้อมสมบูรณ์^{๒๐๓}

^{๒๐๑}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๐๒}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคณารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐๓}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษ์จันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๔) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ได้ดำเนินการตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนคือ มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา รับเป็นภาระดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน^{๒๐๔}

๕) วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีความพร้อมเพื่อการเรียนการสอนทุกชั้น^{๒๐๕}

๖) โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนพร้อม เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน ปากกา สมุด โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน เพื่อดำเนินการเรียนการสอนให้เพียงพอกับปริมาณนักเรียน^{๒๐๖}

๗) โรงเรียนจะเป็นผู้กำกับดูแลวัสดุอุปกรณ์ เป็นการสนับสนุนการเรียนการสอน และภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน^{๒๐๗}

๘) วัสดุอุปกรณ์ เช่น หนังสือ ตำราเรียน ปากกา สมุด มีพร้อมสมบูรณ์ทุกอย่าง เพราะได้รับการสนับสนุนทุนจากมูลนิธิการศึกษา^{๒๐๘}

๙) ทางโรงเรียนมีอยู่พร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน^{๒๐๙}

๑๐) เรื่องวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีพร้อมสมบูรณ์ เช่น ห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน และอื่นๆมีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา^{๒๑๐}

๑๑) วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนได้รับการดูแลการจัดการโดยผู้บริหารการศึกษาและคณะครู เป็นผู้บริหารทั้งหมด นักเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งและเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ^{๒๑๑}

^{๒๐๔}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลคลอง วัดเบ็ก ตำบลคลอง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐๕}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส จิตฺตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจติยหลวง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐๖}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินฺถโร, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอขนอม วัดกระดังงา ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๐๗}สัมภาษณ์ พระอธิการเจริญ วิสุทฺโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๐๘}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไผ่ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐๙}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๐}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๑}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๒) โรงเรียนจะมีนโยบายบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่สอนทุกระดับชั้น มีส่วนร่วมในการเก็บรักษาดูแลวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนให้ถูกต้อง มีการกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือแนวทางดำเนินการ และมีการกำหนดหน้าที่ สถานที่ บุคคล เงินงบประมาณส่วนหนึ่ง สำหรับดำเนินการให้ถูกต้อง คือ ทำการดูแลรักษาตามขั้นตอน ตามกฎระเบียบ ตามนโยบายของโรงเรียนเป็นต้น^{๒๑๒}

๑๓) การบริหารจัดการงานพัสดุ นั้น ขอบเขตของการบริหารงานพัสดุจะเกี่ยวกับการบริหารต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ งานพัสดุเป็นงานที่ต้องการความละเอียด^{๒๑๓}

๑๔) เนื่องจากว่าต้องพิจารณาตั้งแต่การรับหรือว่าการได้มาซึ่งพัสดุ การนำพัสดุไปใช้ และสุดท้ายก็คือการเสื่อมสภาพ หรือหมดอายุการใช้งานก็ต้องจำหน่ายออกจากบัญชี เพื่อที่จะหาตลาดแทนใหม่ ในเรื่องของระบบบริหารพัสดุ มีความจำเป็นมากสำหรับส่วนราชการ เพราะว่าการได้มาซึ่งวัสดุสิ่งของต่าง ๆ^{๒๑๔}

๑๕) ต้องดำเนินการตามระเบียบพัสดุ แล้วระเบียบพัสดุในปัจจุบันใช้ระเบียบพัสดุ ขบวนการของการให้ได้มาซึ่งสิ่งของและบริการต่าง ๆ จะต้องดำเนินการอย่างคุ้มค่าคือประหยัด แล้วก็ของที่ได้มาก็ต้องมีประสิทธิภาพ^{๒๑๕}

๑๖) ขบวนการจัดหาที่ต้องดำเนินการโดยโปร่งใส เปิดโอกาสให้บริหารตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนและการจัดการการบริหารของโรงเรียน^{๒๑๖}

๑๗) เจ้าหน้าที่ควบคุมให้เป็นไปตามแบบที่กำหนด จะมาสร้างอะไร จะมาทำอะไร ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ต่อไปก็ไปซื้อมา ให้ซื้อของที่ผลิต^{๒๑๗}

^{๒๑๒}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๓}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๔}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬาภรณ์ ตำบลนาหมอน อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๕}สัมภาษณ์ นางสุภาภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๖}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๗}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๘) การจัดการได้ให้การสนับสนุนระเบียบพัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน มีวิธีการต่าง ๆ ที่มี ตกลงราคา สอบราคา ประกวดราคา ในการจัดการเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอน^{๒๑๘}

๑๙) คัดเลือกมา เป็นกระบวนการอีกเรื่องในการจะทำให้มีการพัฒนา ก็คงจะเป็นเรื่องของการออกแบบกับการจัดการการเรียนการสอนและควบคุมก็เป็นกระบวนการที่จะต้อง มี เพราะว่าต้องจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและครูพระสอนวิชาพระพุทธานุจะได้อุปกรณ์การเรียนเพียงพอต่อความต้องการ^{๒๑๙}

๒๐) การบริหารที่มีอาจจะไปแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์วัสดุบางอย่าง อาจจะไม่ใช่หรือว่าเรามีเกินความจำเป็น อาจจะประสานกับส่วนราชการอื่น^{๒๒๐}

๒๑) สิ่งของและบริการต่าง ๆ จะต้องดำเนินการอย่างคุ้มค่าคือประหยัด แล้วก็ของที่ได้มาก็ต้องมีประสิทธิภาพ^{๒๒๑}

๒๒) การบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นทางโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเป็นปีและจัดประชุมหารือในการจัดซื้อมาเพิ่มต่อการเรียนการสอน^{๒๒๒}

๒๓) การบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นต้องมีการจัดทำบัญชี รหัสประจำของวัสดุอุปกรณ์เพื่อการตรวจได้ง่ายขึ้น^{๒๒๓}

๒๔) การบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นต้องมีความต้องการต่อการใช้งานและนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๒๒๔}

๒๕) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ที่สิ้นเปลืองต่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน และอื่นๆ^{๒๒๕}

^{๒๑๘}สัมภาษณ์ รศ.สมบุญ บัญญัติ, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑๙}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒๐}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๒๑}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๒๒}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเภาใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒๓}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒๔}สัมภาษณ์ นายไพบุลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒๕}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

จึงได้สรุปประเด็นและตัวบ่งชี้แผนภาพนำเสนอการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารวัสดุอุปกรณ์ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๔ นำเสนอการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช การบริหารวัสดุอุปกรณ์

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	โรงเรียนจะมีนโยบายบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่สอนทุกระดับชั้น มีส่วนร่วมในการเก็บรักษาดูแลวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนให้ถูกต้อง มีการกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือแนวทางดำเนินการ และมีการกำหนดหน้าที่ สถานที่ บุคคล เงินงบประมาณส่วนหนึ่ง สำหรับดำเนินการให้ถูกต้อง คือ ทำการดูแลรักษาตามขั้นตอน ตามกฎระเบียบ ตามนโยบายของโรงเรียนเป็นต้น	๒๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔
๒	เนื่องจากว่าต้องพิจารณาตั้งแต่การรับหรือว่าการได้มาซึ่งพัสดุ การนำพัสดุไปใช้ และสุดท้ายก็คือการเสื่อมสภาพ หรือหมดอายุการใช้งานก็ต้องจำหน่ายออกจากบัญชี เพื่อที่จะหาทดแทนใหม่ ในเรื่องของระบบบริหารพัสดุ มีความจำเป็นมากสำหรับส่วนราชการ เพราะว่าการได้มาซึ่งวัสดุสิ่งของต่าง ๆ	๒๓	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓
๓	ต้องดำเนินการตามระเบียบพัสดุ แล้วระเบียบพัสดุในปัจจุบันใช้ระเบียบพัสดุ ขบวนการของการให้ได้มาซึ่งสิ่งของและบริการต่าง ๆ จะต้องดำเนินการอย่างคุ้มค่าคือประหยัด แล้วก็ของที่ได้มาก็ต้องมีประสิทธิภาพ	๒๑	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑

ตารางที่ ๔.๔ นำเสนอการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชการบริหารวัสดุอุปกรณ์ (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๔	การบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นทางโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเป็นปีและจัดประชุมหารือในการจัดซื้อมาเพิ่มต่อการเรียนการสอน	๒๐	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐,
๕	คัดเลือกมา เป็นกระบวนการอีกเรื่องในการจะทำให้มีการพัฒนารูปแบบ ก็คงจะเป็นเรื่องของการออกแบบกับการจัดการการเรียนการสอนและควบคุมก็เป็นกระบวนการที่จะต้อง มี เพราะว่าต้องจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาจะได้ใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนเพียงพอต่อความต้องการ	๑๙	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) จำนวน ๒๕ ท่าน ลำดับที่ ๑ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นตรงกันว่าโรงเรียนจะมีนโยบายบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่ครูพระสอนธรรมศึกษาที่สอนทุกระดับชั้น มีส่วนร่วมในการเก็บรักษาดูแลวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนให้ถูกต้อง มีการกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือแนวทางดำเนินการ และมีการกำหนดหน้าที่ สถานที่ บุคคล เงินงบประมาณส่วนหนึ่ง สำหรับดำเนินการให้ถูกต้อง คือ ทำการดูแลรักษาตามขั้นตอน ตามกฎระเบียบ ตามนโยบายของโรงเรียน เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับนำเสนอการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชการบริหารวัสดุอุปกรณ์และผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี ๓ กลุ่ม ดังนี้กลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน กลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๘ คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คนได้ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๕ ท่าน ดังนี้ โรงเรียนจะมีนโยบายบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่สอนทุกระดับชั้น มีส่วนร่วมในการเก็บรักษาดูแลวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนให้ถูกต้อง มีการกำหนดให้มีการประชุม

ปรึกษาหารือแนวทางดำเนินการ และมีการกำหนดหน้าที่ สถานที่ บุคคล เงินงบประมาณส่วนหนึ่ง สำหรับดำเนินการให้ถูกต้อง คือ ทำการดูแลรักษาตามขั้นตอน ตามกฎระเบียบ ตามนโยบายของ โรงเรียนเป็นต้น

ลำดับที่ ๒ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๓ ท่าน ดังนี้เนื่องจากว่าต้องพิจารณาตั้งแต่การรับ หรือว่าการได้มาซึ่งพัสดุ การนำพัสดุไปใช้ และสุดท้ายก็คือการเสื่อมสภาพ หรือหมดอายุการใช้งานก็ต้องจำหน่ายออกจากบัญชี เพื่อที่จะหาตลาดแทนใหม่ ในเรื่องของระบบบริหารพัสดุ มีความจำเป็นมากสำหรับส่วนราชการ เพราะว่าการได้มาซึ่งวัสดุสิ่งของต่าง ๆ

ลำดับที่ ๓ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๑ ท่าน ดังนี้ต้องดำเนินการตามระเบียบพัสดุ แล้วระเบียบพัสดุในปัจจุบันใช้ระเบียบพัสดุ ขบวนการของการให้ได้มาซึ่งสิ่งของและบริการต่าง ๆ จะต้องดำเนินการอย่างคุ้มค่าคือประหยัด แล้วก็ของที่ได้มาก็ต้องมีประสิทธิภาพ

ลำดับที่ ๔ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๐ ท่าน ดังนี้การบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นทางโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเป็นปีและจัดประชุมหารือในการจัดซื้อมาเพิ่มต่อการเรียนการสอน

ลำดับที่ ๕ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๙ ท่าน ดังนี้คัดเลือกมาเป็นกระบวนการอีกเรื่องในการจะทำให้มีการพัฒนารูปแบบก็คงจะเป็นเรื่องของกรออกแบบกับการจัดการการเรียนการสอนและควบคุมก็เป็นกระบวนการที่จะต้อง มี เพราะว่าต้องจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและครูพระวิชา พระพุทธศาสนาจะได้ใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนเพียงพอต่อความต้องการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการเลือกใช้สื่ออุปกรณ์และพัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละประเภทด้วย สื่อแต่ละประเภทแต่ละชนิด เมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์หนึ่งได้ผลดี แต่อาจนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ผลน้อย หรืออาจล้มเหลวโดยสิ้นเชิงก็ได้ สื่อแต่ละชนิดมีคุณค่าในตัวของมันเองไม่มากนักน้อย แต่คุณค่าจะปรากฏออกมาในลักษณะที่เป็นประโยชน์มาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเลือกใช้ไปในสถานการณ์ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาสูงสุด การใช้สื่ออุปกรณ์และพัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนจึงจำเป็นจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนขนาดของกลุ่มผู้เรียนประสบการณ์ ตลอดจนความสนใจของบุคคลอีกด้วย การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนควรจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาวิชา การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย และเพิ่มเทคนิคการสอนให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของเด็กนักเรียน การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนประกอบการเรียนการสอน เช่น โรงเรียน ห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า น้ำประปา การรักษาความสะอาดอาหารมีพร้อมสมบูรณ์

การบริหารวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ได้ดำเนินการตามกฎหมายของโรงเรียนคือ มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามลำดับชั้น รับเป็นภาระดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีความพร้อมเพื่อการเรียนการสอนทุกชั้น โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์

เพื่อการเรียนการสอนพร้อม เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน ปากกา สมุด โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน เพื่อดำเนินการเรียนการสอนให้เพียงพอกับปริมาณนักเรียน

โรงเรียนจะเป็นผู้กำกับดูแลวัสดุอุปกรณ์ เป็นการสนับสนุนการเรียนการสอน และภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ เช่น หนังสือ ตำราเรียน ปากกา สมุด มีพร้อมสมบูรณ์ทุกอย่าง เพราะได้รับการสนับสนุนทุนจากมูลนิธิการศึกษา ทางโรงเรียนมีอยู่พร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เรื่องวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีพร้อมสมบูรณ์ เช่น ห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน และอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนได้รับการดูแลการจัดการโดยผู้บริหารการศึกษาและคณะครู เป็นผู้บริหารทั้งหมด นักเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งและเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

โรงเรียนจะมีนโยบายบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา มีส่วนร่วมในการเก็บรักษาดูแลวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนให้ถูกต้อง มีการกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือแนวทางดำเนินการ และมีการกำหนดหน้าที่ สถานที่ บุคคล เงินงบประมาณส่วนหนึ่ง สำหรับดำเนินการให้ถูกต้อง คือ ทำการดูแลรักษาตามขั้นตอน ตามกฎระเบียบ ตามนโยบายของโรงเรียนเป็นต้น การบริหารจัดการงานพัสดุ นั้น ขอบเขตของการบริหารงานพัสดุจะเกี่ยวกับการบริหารต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์งานพัสดุเป็นงานที่ต้องการความละเอียด

เนื่องจากว่าต้องพิจารณาตั้งแต่การรับหรือว่าการได้มาซึ่งพัสดุ การนำพัสดุไปใช้ และสุดท้ายก็คือการเสื่อมสภาพ หรือหมดอายุการใช้งานก็ต้องจำหน่ายออกจากบัญชี เพื่อที่จะหาตลาดแทนใหม่ ในเรื่องของระบบบริหารพัสดุ มีความจำเป็นมากสำหรับส่วนราชการ เพราะว่าการได้มาซึ่งวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ต้องดำเนินตามระเบียบพัสดุ แล้วระเบียบพัสดุในปัจจุบันใช้ระเบียบพัสดุ ขบวนการของการให้ได้มาซึ่งสิ่งของและบริการต่าง ๆ

จะต้องดำเนินการอย่างคุ้มค่าคือประหยัด แล้วก็ของที่ได้มาก็ต้องมีประสิทธิภาพ ขบวนการจัดหาที่ต้องดำเนินการโดยโปร่งใส เปิดโอกาสให้บริหารตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนและการจัดการการบริหารของโรงเรียน

เจ้าหน้าที่ควบคุมให้เป็นไปตามแบบที่กำหนด จะมาสร้างอะไร จะมาทำอะไร ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ต่อไปก็ไปซื้อมา ให้ชื่อของที่ผลิติดำเนินการได้ให้การสนับสนุนระเบียบพัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน มีวิธีการต่าง ๆ ก็มี ตกลงราคา สอบราคา ประกวดราคา ในการจัดการเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอน คัดเลือกมา เป็นกระบวนการอีกเรื่องในการจะทำให้มีประสิทธิภาพ ก็คงจะเป็นเรื่องของการออกแบบกับการจัดการการเรียนสอนและควบคุมก็เป็นกระบวนการที่จะต้อง

มีเพราะว่าต้องจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาจะได้ใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนเพียงพอต่อความต้องการ

การบริหารที่มีอาจจะไปแลกเปลี่ยนครุภัณฑ์วัสดุบางอย่าง อาจจะไม่ใช่หรือว่าเรามีเกินความจำเป็น อาจจะประสานกับส่วนราชการอื่น สิ่งของและบริการต่าง ๆ จะต้องดำเนินการอย่างคุ้มค่าคือประหยัด แล้วก็ของที่ได้มาก็ต้องมีประสิทธิภาพ การบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นทางโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเป็นปีและจัดประชุมหารือในการจัดซื้อมาเพิ่มต่อการเรียนการสอน การบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นต้องมีการจัดทำบัญชี รหัสประจำของวัสดุอุปกรณ์เพื่อการตรวจได้ง่ายขึ้นการบริหารวัสดุอุปกรณ์นั้นต้องมีความต้องการต่อการใช้งานและนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารวัสดุอุปกรณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน และอื่นๆ

การบริหารจัดการงานพัสดุ นั้น ขอบเขตของการบริหารงานพัสดุจะเกี่ยวกับการบริหารต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ งานพัสดุเป็นงานที่ต้องการความละเอียดเนื่องจากว่าต้องพิจารณาตั้งแต่การรับหรือว่าการได้มาซึ่งพัสดุ การนำพัสดุไปใช้ และสุดท้ายก็คือการเสื่อมสภาพ หรือหมดอายุการใช้งานก็ต้องจำหน่ายออกจากบัญชี เพื่อที่จะหาตลาดแทนใหม่ ในเรื่องของระบบบริหารพัสดุ มีความจำเป็นมากสำหรับส่วนราชการ เพราะว่าการได้มาซึ่งวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ที่มาใช้ในราชการ ต้องดำเนินการตามระเบียบพัสดุ แล้วระเบียบพัสดุในปัจจุบันใช้ระเบียบพัสดุ ระเบียบว่าด้วยพัสดุสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขถึงปัจจุบัน ขบวนการของการให้ได้มาซึ่งสิ่งของและบริการต่าง ๆ จะต้องดำเนินการอย่างคุ้มค่าคือประหยัด แล้วก็ของที่ได้มาก็ต้องมีประสิทธิภาพ

ส่วนราชการเขาก็จะมีการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นขบวนการต่าง ๆ ก็คือ แรกการจัดหาคือขบวนการจัดหาก็ต้องดำเนินการโดยโปร่งใส เปิดโอกาสให้ร้านต่าง ๆ มาแข่งขันกัน จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป พัสดุสามารถทำได้ ไม่ใช่จะไปซื้ออย่างเดียว ไปซื้อเฉพาะวัสดุมาแล้วก็มาประกอบเป็นของใช้ต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้ แต่จะต้องมีเจ้าหน้าที่ควบคุมให้เป็นไปตามแบบที่กำหนด จะมาสร้างอะไร จะมาทำอะไร ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ต่อไปก็ไปซื้อมา ให้ซื้อของที่ผลิต

ในประเทศเขาให้สนับสนุนระเบียบพัสดุของรัฐบาลของเรา สนับสนุนกิจการของคนไทย มีวิธีการต่าง ๆ ก็มี ตกลงราคา สอบราคา ประกวดราคา วิธีพิเศษ กรณีพิเศษแล้วก็วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ภาษาอังกฤษ เรียกว่า e - option แล้วแต่ว่าเงินที่จะมีการดำเนินการการจะให้มีการพัฒนารูปแบบก็ต้องมีการจ้างที่ปรึกษาการจ้างที่ปรึกษานี้ไม่รวมถึงการจ้างออกแบบ แล้วก็ไปรวมถึงการควบคุมงาน

การจ้างที่ปรึกษาก็ต้องที่ปรึกษาคนไทยจดทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาของกระทรวงการคลังสำนักบริหารหนี้สาธารณะ จะมีหน่วยงานที่เป็นที่ปรึกษาว่าการจ้างที่ปรึกษาที่อาจทำได้ทั้งตกลงราคา และก็คัดเลือกมา เป็นกระบวนการอีกเรื่องในการจะทำให้มีประสิทธิภาพก็จะเป็นเรื่องของการออกแบบกับการควบคุมก็เป็นกระบวนการที่จะต้อง มี เพราะว่าถ้าไม่มีอาจจะไม่ได้

ของในสิ่งที่ต้องการจ้างออกแบบประสงค์จะได้อาคารสี่ชั้น มีกี่ห้อง ความแข็งแรงทนทานประมาณ ไหน ก็จะมีการออกแบบแล้วก็ต้องมีเจ้าหน้าที่คุมงาน วิศวกรจากที่ไหน จ้างแล้วเขาก็มีค่าตอบแทน ตามวงเงินของการควบคุมงาน ต่อไปก็อาจจะใช้วิธีการ การได้มาการบริหารที่มี อาจจะไปแลกเปลี่ยน ครุภัณฑ์วัสดุบางอย่าง อาจจะไม่ใช้หรือว่าเรามีเกินความจำเป็นอาจจะประสานกับส่วนราชการอื่น เช่น โรงพยาบาลเขาไปสั่งของมา เติงเกินหรือว่ายาเกิน เขาอาจจะไปแลกกันกับสิ่งที่เขาขาดอยู่ ใน กลุ่มเดียวกันได้ทำได้เขาเปิดโอกาสได้ แต่รวมวงเงินครั้งหนึ่งจะต้องไม่เกินแสน ของที่จะนำไปแลกกัน ก็ให้แลกได้คอมพิวเตอร์ ครั้งละประมาณเป็นสามสี่ร้อยเครื่องทำสัญญาเช่าส่วนใหญ่จะใช้กันแค่สามปี เพราะว่าวัสดุอิเล็กทรอนิกส์สามปีก็จะเสื่อม ตกทุนก็เปลี่ยนของใหม่เข้ามาประสิทธิภาพก็จะสูงขึ้น การเช่าที่ได้ของที่ดีมีประโยชน์ ตามระเบียบก็ต้องมีการมีสัญญาหรือสัญญาอย่างเดียวก็ไม่พอต้องมี หลักประกันต้องทำเป็นหนังสือ มีการวางเงิน เขาเรียกว่าก็ติดต่อกับเรา แต่วางเงินมัดจำให้กองคลัง ว่าจะทำงานกับเราพอทำงานครบ เช่น เช่าเครื่องถ่ายเอกสาร ต้องวางดาวน์ไว้ยี่สิบเปอร์เซ็นต์นำไป วางเป็นเงินสดหรือเป็นเช็คก็ได้หลังจากนั้นพอครบสัญญาปีก็ถอนเงินคืนเพื่อจะได้มีเซอร์วิสเพื่อที่จะได้ บริการก็เป็นกระบวนการที่เบี่ยงต้นการบริหารงานที่จะเป็นประโยชน์ มีของแล้วพอเก่ามากต้อง จำหน่ายออก การจำหน่ายออกก็ทำได้หลายแบบจำหน่ายโดยวิธีการ ไหนที่คุ้มคุณค่าหรืออาจจะ จำหน่ายออกโดยการแท่งสูญ

อาจจะจำหน่ายโดยการขายทอดตลาดอาจจะจำหน่ายด้วยการประมูลออกไปที่ว่าของที่ ยังไม่เสียหรือว่าให้คนอื่นไป ในสภาพที่เราไม่เหมาะสมกับการใช้งานมีของที่ดีกว่า หรือการลดจำนวน โดยการจำหน่ายออกการประมูลเน้นว่ามีค่าว่าโปร่งใส คือการ ถ้าถามคำว่าประมูลกันเป็น กระบวนการที่ต้องใช้เงินจำนวนมากปัจจุบันการประมูลน่าจะเป็นระบบของอิเล็กทรอนิกส์ที่ เรียกว่า e - option วงเงินถึงสองล้านบาทขึ้นไปโดยการมีบริษัทกลางเขาเรียกเป็นบริษัททำหน้าที่ บริหารจัดการทั้งหมดโดยแจ้งความจำนงค์ให้เขาดำเนินการให้ว่าจะซื้อของเท่าไร วงเงินกี่ล้านบาท เขาก็จะบริหารจัดการทั้งหมดแล้วเขาก็จะจัดการจนกระทั่งให้ผลสุดท้ายแก่กรรมการ

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยพื้นฐานปกติของทุกหน่วยงานเริ่มต้นวางแผนการจัดซื้อจัด จ้างปีหนึ่งจะให้ซื้อแค่สองครั้ง หรือครั้งเดียวก็ได้ ถ้าเป็นวัสดุที่มีราคาสูง เขาจะให้ทำไตรมาสแรก จะต้องซื้อไอ้ของราคาสูง ๆ ทั้งหมดก่อน เพราะว่าไม่ซื้อจะมีปัญหาซื้อไม่ได้สามเดือนจะมีปัญหาว่าพอ ซื้อไม่ได้ สเปคไม่ได้ ไม่มีของแล้วก็จะซื้อไม่ได้ต้องมีการวางแผนการจัดซื้อ แล้วก็มีการติดตามแผน มี การดำเนินการต่อไปก็พอได้ของมาก็ต้องตรวจสอบว่าของ การตรวจสอบก็ต้องมีการตรวจสอบโดย คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ในระบบราชการ หรือระเบียบพัสดุของประเทศหรือระเบียบสำนักนายก ว่าด้วยพัสดุดังกรรมการ

กรรมการเริ่มต้นรับของมาก็ต้องมีกรรมการตรวจรับถ้าของไม่แพงไม่ถึงหมื่นบาท ก็ อาจจะคนเดียว ถ้าเกินหมื่นบาทขึ้นไป ก็จะเป็นสามคนห้าคน แล้วแต่กระบวนการมีการตรวจสอบ มี การตรวจรับ แล้วก็บันทึกเอกสารต่าง ๆ พอได้ส่งเข้าคลังมีกองพัสดุเป็นหน่วยงานกลางรับของต่างๆ ไปลงทะเบียน พอลงทะเบียนเสร็จ ถ้าเป็นครุภัณฑ์ราคาแพงก็จะมีรหัสจะได้มาจากสำนักนายกจะ กำหนดเป็นประเภทประเภทหลายปี เป็นพวกไอ้ตะ แก้อี้ จ่ายไปให้หน่วยงานซึ่งเป็นหน่วยงาน ซึ่งขอจัดซื้อก็จ่ายไปพอหน่วยงานรับ ก็ต้องไปลงทะเบียนเลขเข้าระบบกลาง คือไปเข้าพัสดุกกลางเสร็จ ลงรหัสลงบัญชีกลางพอลงบัญชีกลางเสร็จเขาก็จ่ายมาให้กับหน่วยงาน หน่วยงานเขาก็ไปเบิกก็

ลงบัญชีย่อยของหน่วยงานก็นำไปให้ผู้ซื้อ เช่นวัสดุคือสมมุติเป็นผงหมึก สำหรับใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยหน่วยงานก็ไปเบิกมาเสร็จ ก็ไปลงทะเบียนเบิก ก็จ่ายไปเข้าไปยังเครื่องปริ้นท์ให้คนใช้ พอใช้หมดก็ลงทะเบียนจำหน่ายออก หมดแล้วก็ไปเบิกใหม่เป็นกระบวนการ กระบวนการมีการติดตาม ถ้าเป็นของใหญ่ ๆ ต้องมีการติดตามจากผู้ขายถึงขั้นตอนไหน กำหนดส่งของหกเดือนสามเดือนคุณส่งของให้ส่งของมาถูกเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

วิธีการแบ่งความแตกต่างระหว่างวัสดุกับครุภัณฑ์วัสดุคือ ตอนนี้นำเอากระบะเปียบ ก็ยกให้เป็นวัสดุโต๊ะเก้าอี้ต่าง ๆ ที่สมัยก่อนราคาแม่แต่หนึ่งบาท เดิมวัสดุใดที่มีลักษณะคงทนใช้งานเกินหนึ่งปีให้ถือเป็นครุภัณฑ์ เป็นเงื่อนไขของเก้าอี้ของเกือบทุกอย่างเป็นครุภัณฑ์ เพราะใช้เกินปีแต่ปัจจุบันไม่ใช่ วัสดุใดก็ตาม ซึ่งมีราคาจัดซื้อจัดจ้างต่อครั้ง ให้ถือว่าเป็นวัสดุ ไม่ต้องไปลงทะเบียน คำว่าไม่ลงทะเบียนหมายความว่าลงทะเบียนเป็นวัสดุ คือ จำหน่ายจ่ายแจกได้เลย ถ้าเป็นครุภัณฑ์สูญหายไม่ได้

การจัดการงานพัสดุให้มีความถูกต้อง ในส่วนของข้อปฏิบัติจริง ๆ ควรทำข้อปฏิบัติปริมาณการใช้ก่อน ว่าพัสดุที่หน่วยงานต้องการจะใช้ซื้อมานาน้อยอย่างไรเพราะว่าบางหน่วยงานซื้อมาแล้วเกิดความจำเป็นซื้อมาแล้วก็ไม่ได้ใช้ ของมีอายุส่วนใหญ่ เรามี EXPIRE DAY เรียกว่าวันหมดอายุ เช่น กระดาษซื้อมาเยอะๆ เหลืองขึ้น หรืออีกหลายทำให้ใช้ไม่ได้ ดังนั้นมีการกำหนดจำนวนปริมาณที่พอเหมาะ พอควร ซื้อหลาย ๆ ครั้งได้ ปีหนึ่งทยอย วางแผนแล้วสามเดือนแรกจะใช้เท่าไร อีกสามเดือนน่าจะใช้เท่าไรเป็นกระบวนการ เรื่องราคาเป็นของสำคัญมากจะได้ยินสม่ำเสมอว่ามีการทุจริตกันเกิดขึ้นมาก ซื้อของแพง แคร่ร้อยบาทแต่ไปซื้อมาร้อยยี่สิบร้อยสามสิบ ต้องกำหนดราคาแล้วก็ดูความเหมาะสมเรียกว่าศึกษาตลาดราคาไปเทียบจากหลาย ๆ ร้านไม่ใช่ไปซื้ออยู่ร้านเดียว ร้านไหนบริการเซอร์วิสดีวิ่งมาถึงจะไปซื้อ เช่น ร้านของถูก ร้านแมคโคร โลตัส ของประเภทเดียวกัน วัสดุเหมือนกัน ก็สามารถจะไปซื้อในลักษณะนั้นได้คือราคา แล้วก็ไปดูที่คุณลักษณะของการใช้งาน คุณลักษณะของการใช้งานหมายความว่า ของต่างๆ ไปซื้อของปลอม ของเทียม หมึกเครื่องถ่ายเอกสารของปลอมราคาถูกกว่า แต่ของแท้มันราคาเก๋าร้อยไปซื้อของปลอมมาใช้ เพราะโดนคนขายหลอกขาย ปรากฏว่าไม่ได้ตรวจคุณภาพให้ดี คือคุณลักษณะของปลอม เจ้าหน้าที่ที่ต้องมีความละเอียดรอบคอบมากต้องไปเลือกแหล่งขายที่เชื่อถือได้ มีการสืบราคา ไม่ว่าจะเป็นแคตตาล็อก หรือใบเสนอราคาต่าง ๆ ซึ่งเคยซื้อมาเทียบ อย่างปีที่แล้ว กับปีนี้ โดยปกติของไม่ขึ้นกลับลงราคา เช่นเก้าอี้ซื้อมาตัวหนึ่งสามพัน เดียวนี้เหลือสองพันอาจจะจากการแข่งขันสูง ร้านค้ามากขึ้น ของก็มีมากขึ้น ดังนั้นของมาก ความต้องการน้อยลง ราคาถูกลง กระบวนการต้องพิจารณาเลือก การออกไปสั่งซื้อเป็นกระบวนการที่จะต้องมีการมีเงื่อนไขที่ดี ก็ต้องระบุสิ่งที่ไหน ส่งยังไร ส่งจำนวนเท่าไร ละเอียดรอบคอบ คนรับเซ็นรับเสร็จตรวจเช็คตรวจนับเสร็จ ก็นำเข้าคลังไป จะต้องดำเนินการนี้ ถ้าทำผิดพลาดจะมีคนร้องเรียนติดคุก พลาดไม่ได้เป็นกระบวนการซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก เขาเรียกว่าเป็นหัวใจสำคัญของระบบราชการ เพราะว่าในระบบราชการของทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามาต้องผ่านกระบวนการที่เรียกว่ากระบวนการพัสดุ

วิธีการหรือกระบวนการ วัสดุ ของจริง เครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีสารประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดังเดิมนั้น สื่อการเรียนรู้จะเป็นตัวกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุตามวัตถุประสงค์วัสดุอุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ ที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทศนคติ ทักษะ และประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียนสื่อแต่ละชนิดจะมีคุณค่าและคุณสมบัติพิเศษในตัวเอง สามารถแสดงความหมายที่เหมาะสมกับเนื้อหา และเทคนิควิธีการใช้อย่างมีระบบสื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ ทศนคติ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ และสอดคล้องกับหลักสูตรและวิชาการ และเทคนิควิธีการใช้อย่างมีระบบ สื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ช่วยให้การสอนนั้นเกิดความเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนมากขึ้นสื่อการเรียนการสอนออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ๆคือ

๑) ประเภทวัสดุ บางครั้ง เรียกว่า “สื่อเล็ก” เป็นสื่อการเรียนประเภทสิ้นเปลืองเสียหายได้ง่ายและเป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาสาระเรื่องราวหรือความรู้ไว้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น สไลด์บรรจุเรื่องราวไว้ในลักษณะของภาพนิ่งหนังสือบรรจุเรื่องราวไว้ในลักษณะของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ เทปบันทึกเสียงบรรจุเรื่องราวไว้ในลักษณะเสียงและแถบวีดิทัศน์บรรจุเรื่องราวไว้ในรูปของภาพเคลื่อนไหวควบคู่กับเครื่องขยายเสียง ฯลฯ นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกออกเป็น ๒ ประเภทด้วยกันคือ

๑.๑ วัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ จึงจะสามารถเสนอเรื่องราวความรู้หรือเนื้อหาสาระไปยังผู้เรียนได้ เช่น ภาพโปรเจกต์, แผ่นเสียง, เทปเสียง, เทปวีดิทัศน์, แผ่นดิสก์ เป็นต้น

๑.๒ วัสดุที่สามารถเสนอเรื่องราว ความรู้ เนื้อหาวิชาไปสู่ผู้เรียนได้ด้วยตัวมันเองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์แต่อย่างใด ได้แก่ วัสดุสิ่งพิมพ์, หนังสือ, แผนภูมิ, รูปภาพ, หุ่นจำลอง, ของจริง, ของตัวอย่าง เป็นต้น

๒) ประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์บางครั้ง ก็เรียกว่า “สื่อใหญ่” ได้แก่ สื่อที่เกี่ยวข้องกับวัสดุและอุปกรณ์ที่มีความคงทนถาวรเช่น เครื่องฉายสไลด์, เครื่องฉายภาพยนตร์, เครื่องฉายแถบวีดิทัศน์, เครื่องฉายภาพโปรเจกต์, และเครื่องฉายภาพทึบแสง, เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อการเรียนประเภทนี้เป็นเพียงเครื่องมือหรือตัวกลางซึ่งเป็นทางผ่านของความรู้หรือเรื่องราวเท่านั้นโดยตัวมันเองแล้วไม่ได้บรรจุเนื้อหาสาระความรู้หรือเรื่องราวใด ๆ ไว้เลยจึงไม่สามารถสื่อความหมายไปยังผู้เรียนได้แต่ต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ มาใช้ควบคู่กันไปจึงจะสามารถเสนอเรื่องราวไปสู่ผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ได้ สื่อประเภทเครื่องมือสามารถเสนอเรื่องราวความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่บรรจุอยู่ในสื่อประเภทวัสดุออกมาในลักษณะของภาพที่มีขนาดใหญ่ผู้เรียนสามารถมองเห็นได้ชัดเจนและทั่ว ถึง บางครั้งก็

สามารถเสนอในลักษณะของภาพเคลื่อนไหวเป็นธรรมชาติสร้างความสมจริงและน่าเชื่อถือ ตลอดจนการเสนอในลักษณะของเสียงที่ดังฟังชัดสามารถได้ยินกันอย่าง

๔.๓.๔ การจัดการ

การจัดการ (Management) มีประเด็นคำถามข้อที่ ๔ คือ (When เมื่อไร) ว่า “พระสังฆาธิการ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู มีวิสัยทัศน์และพันธกิจเกี่ยวกับการจัดการในแต่ละโรงเรียนตามที่ควรจะเป็นเมื่อไร” เมื่อวิเคราะห์ถึงการจัดการของพระสังฆาธิการ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระสังฆาธิการ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจกับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ มีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดนโยบายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของแม่กองธรรมสนามหลวง ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนมี ๓ ส่วนคือ ปัจจัยนำเข้าไปสู่การจัดการเช่น ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและงบประมาณในการดูแลรักษา กระบวนการเรียนการสอน เช่น กำหนดห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น และปัจจัยนำออกมาคือ ผลผลิต นักเรียนทุกระดับชั้นสามารถเรียนตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนตามเป้าหมาย^{๒๒๖}

๒) การจัดการของโรงเรียน ได้ดำเนินการตามกฎเกณฑ์โรงเรียนคือ กำกับดูแลครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ให้ปฏิบัติงานตรงเวลา กำกับดูแลนักเรียนทุกชั้นให้เข้าเรียนตามเวลา กำกับดูแลเสนาสนะให้อยู่ในความพร้อมสมบูรณ์ เป็นต้น^{๒๒๗}

๓) การจัดการของโรงเรียน มีความพร้อมทั้งบุคคล การเงิน การดำเนินงาน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทุกชั้น^{๒๒๘}

๔) โรงเรียนมีการจัดการเพื่อการเรียนการสอนพร้อมทั้งปัจจัยนำเข้าก็พร้อม ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาพร้อม วัสดุอุปกรณ์เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน หลักสูตร สมุด ดินสอ

^{๒๒๖}สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาสัย, เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดประดู่พัฒนาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๒๗}สัมภาษณ์ พระครูพรหมเขตคณารักษ์ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนปริยัติสายสามัญ วัดสระเรียง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒๘}สัมภาษณ์ พระครูอนุรักษจันทคุณ, วัดจันทน์ธาตุทาราม เจ้าคณะตำบลขนอม ตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ปากกา เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียนก็พร้อม เพื่อดำเนินการเรียนการสอนให้เพียงพอกับปริมาณครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและนักเรียน^{๒๒๙}

๕) ผู้อำนวยการโรงเรียนจะเป็นผู้กำกับการจัดการของโรงเรียน ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาจะเป็นผู้สนับสนุนการเรียนการสอนและภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน^{๒๓๐}

๖) ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ครู และนักเรียน มีความรู้วิชาพระพุทธศาสนา สอดคล้องตามหลักสูตรปัจจุบัน โดยกำหนดพันธกิจมีแนวทางปฏิบัติ และได้รับการสนับสนุนทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะให้การอุปถัมภ์ตามจำนวนนักเรียนที่สอบได้แต่ละโรงเรียนเป็นเกณฑ์^{๒๓๑}

๗) ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นผู้ดูแลการเรียนการสอนในโรงเรียนเกี่ยวกับความรู้ด้านทางพระพุทธศาสนา แต่ท่านก็มาดูแลถามถึงความ เป็นอยู่ของนักเรียนและครูเป็นบางครั้ง ส่วนการจัดการในโรงเรียนนี้ก็เหมือนกับโรงเรียนอื่นๆ^{๒๓๒}

๘) เรื่องการจัดการโรงเรียน จะขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการโรงเรียนมีนโยบายออกมา เช่น กำหนดปัจจัยนำเข้า กำหนดกระบวนการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน สวัสดิการให้แก่ครู พระสอนวิชาพระพุทธศาสนา และกำหนดถึงปัจจัยนำออกเช่น ผลผลิตนักเรียนสอบได้ตาม กฎเกณฑ์^{๒๓๓}

๙) การจัดการโรงเรียนมีความพร้อมบริบูรณ์ คือ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนากำกับ ดูแลเรื่องตำราเรียน สมุด กระดาษ ปากกา กระดาษเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ พัดลม แอร์ ห้องเรียน ห้องจริยธรรมและอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนทุก ชั้นของนักเรียน^{๒๓๔}

^{๒๒๙}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลธรรมจารี, เจ้าคณะตำบลคลอง วัดเบิก ตำบลคลอง อำเภอสิชล จังหวัด นครศรีธรรมราช, ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓๐}สัมภาษณ์ พระมหาสหัส ฐิตสาโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศร ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดเจดีย์หลวง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓๑}สัมภาษณ์ พระมหาอภิรมย์ ชุตินฺธโร, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอชนอม วัดกระดังงา ตำบลชน อม อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๓๒}สัมภาษณ์ พระอธิการเจริญ วิสุทฺโธ, เจ้าอาวาสวัดธารทอง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๓๓}สัมภาษณ์ พระพงศกร กิตติเมธี, รักษาเจ้าอาวาสวัดสุขน ตำบลทุ่งไส อำเภอสิชล จังหวัด นครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓๔}สัมภาษณ์ นายดำเนิน มาทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา ตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๐) ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือการเรียนการสอนและสนับสนุนการเรียนรู้ ก่อนสอบจริง^{๒๓๕}

๑๑) ผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีนโยบายการจัดการทั้งด้านบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่แก่นักเรียนที่สอบทุกระดับชั้น^{๒๓๖}

๑๒) การจัดการของโรงเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน คือ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เพียงพอ เงินทุนในการเรียนการสอน หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด กระดาษ ปากกา กระดาษเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ พัดลม แอร์ ห้องเรียน และอื่นๆ^{๒๓๗}

๑๓) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้นับว่ามีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ใน ๓ องค์ประกอบ คือเนื้อหาสาระ ทักษะการฝึกปฏิบัติกายวาจาใจ^{๒๓๘}

๑๔) ครูผู้สอนทุกคนจะพิจารณาเลือกสรร จัดหา เพื่อนำมาประกอบการเรียนรู้หรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน^{๒๓๙}

๑๕) การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ตำรา และหนังสือเรียน รูปภาพ และแผ่นภาพวันสำคัญ วิดีโอทัศน์พุทธประวัติ สาวก เครื่องฉาย ข้ามศีรษะ สื่อบุคคล(พระสงฆ์) การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เน้นคุณธรรม เหล่านี้เป็นต้น^{๒๔๐}

๑๖) ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดเวลาในการอธิบาย เพราะสื่อบางชนิดจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่ครูสอนได้อย่างชัดเจน และเห็นเป็นรูปธรรม^{๒๔๑}

^{๒๓๕}สัมภาษณ์ นางกิ่งขวัญ สุขสงวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนสระแก้วรัตนวิทย์ ตำบลสระแก้ว อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓๖}สัมภาษณ์ นายสุวรรณ ผลเจริญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพูน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓๗}สัมภาษณ์ นายภักดี เหมทานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓๘}สัมภาษณ์ นางสาวรัตนภรณ์ เขียวบรรจง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓๙}สัมภาษณ์ นายสิทธิพร นิลพัฒน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาจุฬารักษ์ ตำบลนาหมอน อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔๐}สัมภาษณ์ นางสุภาภรณ์ คงคานนท์, ผู้อำนวยการโรงเรียนชะอวดเคร่งธรรมวิทยา ตำบลเคร่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครราชสีมา, ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔๑}สัมภาษณ์ นายพงศ์สิทธิ์ สิริกาญจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงสหประชาสรรค์ ตำบลเขาขาว อำเภอชะอวด จังหวัดนครราชสีมา, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๑๓) การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้^{๒๔๒}

๑๔) กิจกรรมในการจัดการการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติ เป็นกิจกรรมหลักของการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมในขั้นนี้จัดได้หลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมการอภิปราย กิจกรรมการบรรยาย กิจกรรมการอ่าน กิจกรรมการสังเกตและการจดบันทึก กิจกรรมการค้นคว้าในห้อง สมุด กิจกรรมการทดลอง กิจกรรมการแสดงผลงาน และ กิจกรรมการค้นคว้ารายงาน^{๒๔๓}

๑๕) การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน^{๒๔๔}

๒๐) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้แท้จริงผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจสอดคล้องกับวัย สติปัญญาความสามารถของผู้เรียน และเป็นกระบวนการเพื่อให้ผู้เรียน คิด เป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้^{๒๔๕}

๒๑) เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษาทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอน ที่นำมาสู่การปฏิบัติว่า ประสบปัญหาอย่างไรจะได้แก้ไขปรับปรุงอย่างไร^{๒๔๖}

๒๒) การจัดการเรียนการสอนต้องมีการวัดและประเมินผลทำให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบข้อบกพร่องของตนเอง ผู้สอนก็ทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไร ผู้เรียนก็ทราบว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเพียงใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียน^{๒๔๗}

๒๓) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนานั้น เป็นผู้ดูแลและให้การสนับสนุนการศึกษาตามโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศให้มีความรู้คู่คุณธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน^{๒๔๘}

^{๒๔๒}สัมภาษณ์ นายกำพล ทองอยู่, ผู้อำนวยการโรงเรียนวังหินวิทยาคม ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔๓}สัมภาษณ์ รศ.สมบุรณ์ บุญฤทธิ์, อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔๔}สัมภาษณ์ ดร.บัญญัติ แพรกปาน, รักษาการหัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔๕}สัมภาษณ์ ดร.พรศักดิ์ จินา, รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๔๖}สัมภาษณ์ ดร.วิโรจน์ พรหมสุด, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๒๔๗}สัมภาษณ์ ดร.ธีระพงษ์ สมเขใหญ่, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔๘}สัมภาษณ์ นายแหล่งฤทธิ์ เพชรหอม, ครูชำนาญการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๒๔) การจัดการสอนวิชาพระพุทธศาสนาต้องมีส่วนร่วมทั้งคณะสงฆ์กับโรงเรียนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวัตถุประสงค์^{๒๔๙}

๒๕) การจัดการสอนวิชาพระพุทธศาสนา^{๒๕๐}นั้นควรให้นักเรียนได้อ่านหนังสือธรรมะ และได้ฟังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบสภาพจริง^{๒๕๐}

จึงได้สรุปประเด็นและตัวบ่งชี้แผนภาพนำเสนอการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชจัดการตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๕ นำเสนอการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชการจัดการ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	ผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีนโยบายการจัดการทั้งด้านบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่แก่นักเรียนที่สอบทุกระดับชั้น	๒๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔
๒	การจัดการโรงเรียนมีความพร้อมบริบูรณ์ คือ ครู พระสอนวิชาพระพุทธศาสนา กำกับดูแลเรื่องตำราเรียน สมุด กระดาษ ปากกา กระดาษเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ พัดลม แอร์ ห้องเรียน ห้องจริยธรรมและอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนทุกระดับชั้นเรียน	๒๓	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓

^{๒๔๙}สัมภาษณ์ นายไพบูลย์ พรหมดำ, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๒๕๐}สัมภาษณ์ นายไมตรี ฉายประทีป, นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๔.๕ นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชการจัดการ (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๓	ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ครูและนักเรียน มีความรู้วิชาพระพุทธศาสนา สอดคล้องตามหลักสูตรปัจจุบัน โดยกำหนดพันธกิจตามแนวทางปฏิบัติ และได้รับการสนับสนุนทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะให้การอุปถัมภ์ตามจำนวนนักเรียนที่สอบได้แต่ละโรงเรียนเป็นเกณฑ์	๑๗	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๔	การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ตำรา และหนังสือเรียน รูปภาพ และแผ่นภาพวันสำคัญ วิดีโอทัศน์ พุทธประวัติ สาวก เครื่องฉาย ข้ามศีรษะ สื่อบุคคล (พระสงฆ์) การจัดกิจกรรมต่างๆที่เน้นคุณธรรมเหล่านี้เป็นต้น	๑๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔
๕	การจัดการเรียนการสอนต้องมีการวัดและประเมินผลทำให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบข้อบกพร่องของตนเอง ผู้สอนก็ทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไร ผู้เรียนก็ทราบว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเพียงใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียน	๑๓	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) จำนวน ๒๕ ท่าน ลำดับที่ ๑ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นตรงกันว่าผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีนโยบายการจัดการทั้งด้านบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่แก่นักเรียนที่สอบทุกระดับชั้น

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับนำเสนอการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด

นครศรีธรรมราช จัดการ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี ๓ กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มพระสงฆ์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน ๙ คน กลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๘ คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน ได้ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๔ ท่าน ดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีนโยบายการจัดการทั้งด้านบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้นักเรียนที่สอบทุกระดับชั้น

ลำดับที่ ๒ เห็นพ้องต้องกันถึง ๒๓ ท่าน ดังนี้การจัดการโรงเรียนมีความพร้อมบริบูรณ์ คือ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนากำกับดูแลเรื่องตำราเรียน สมุด กระดาษ ปากกา กระดาษเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ พัดลม แอร์ ห้องเรียน ห้องจริยธรรมและอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนทุกชั้นของนักเรียน

ลำดับที่ ๓ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๗ ท่าน ดังนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ครู และนักเรียน มีความรู้วิชาพระพุทธศาสนา สอดคล้องตามหลักสูตรปัจจุบัน โดยกำหนดพันธกิจตามแนวทางปฏิบัติ และได้รับการสนับสนุนทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะให้การอุปถัมภ์ตามจำนวนนักเรียนที่สอบได้แต่ละโรงเรียนเป็นเกณฑ์

ลำดับที่ ๔ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๔ ท่าน ดังนี้การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ตำรา และหนังสือเรียน รูปภาพ และแผ่นภาพวันสำคัญ วิดีโอทัศน์พุทธประวัติ สาวก เครื่องฉายข้ามศีรษะ สื่อบุคคล(พระสงฆ์) การจัดกิจกรรมต่างๆที่เน้นคุณธรรมเหล่านี้เป็นต้น

ลำดับที่ ๕ เห็นพ้องต้องกันถึง ๑๓ ท่าน ดังนี้การจัดการเรียนการสอนต้องมีการวัดและประเมินผลทำให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบข้อบกพร่องของตนเอง ผู้สอนก็ทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไร ผู้เรียนก็ทราบว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเพียงใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานในรอบปีการศึกษาหนึ่งๆจะมีกิจกรรมหลายอย่างที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงานเพื่อกำหนดกิจกรรมต่างๆให้ชัดเจนว่าจะกระทำวันใดเดือนใดและขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องเตือนความจำของผู้ที่รับผิดชอบให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามกำหนดเวลานอกจากนี้ปฏิทินปฏิบัติงานยังช่วยกระจายกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนให้สัมพันธ์และเหมาะสมในแต่ละภาคเรียนโดยป้องกันมิให้กระจุกอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการบริหารทรัพยากรด้านต่างๆของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอีกด้วย

การจัดทำแผนการสอนผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องควบคุมติดตามการปฏิบัติตามการสอนของครูให้เป็นไปตามเนื้อหาและกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคู่มือและแผนการสอนการจัดตารางสอนผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะทำงานเป็นผู้จัดทำตารางสอนโดยผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำตารางสอนการจัดครูเข้าสอนผู้บริหาร

สถานศึกษาควรเลือกจัดครูผู้สอนให้เหมาะสมกับแต่ละวิชาแต่ละระดับชั้นและความสามารถของผู้เรียน

การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนมี ๓ ส่วนคือ ปัจจัยนำเข้าไปสู่การจัดการ เช่น ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและงบประมาณในการดูแลรักษา กระบวนการเรียนการสอน เช่น กำหนดห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดาษเขียน โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า นำประปา เป็นต้น และปัจจัยนำออกมาคือ ผลผลิต นักเรียนทุกระดับชั้นสามารถเรียนตามกฎเกณฑ์ กำกับดูแลครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามลำดับชั้นให้ปฏิบัติงานตรงเวลา กำกับดูแลนักเรียนทุกชั้นให้เข้าเรียนตามเวลา กำกับดูแลเสนาสนะให้อยู่ในความพร้อมสมบูรณ์เป็นต้น การจัดการของโรงเรียน มีความพร้อมทั้งบุคคล การเงิน การดำเนินงาน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาทุกชั้น

โรงเรียนมีการจัดการเพื่อการเรียนการสอนพร้อมทั้งปัจจัยนำเข้าก็พร้อม ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาพร้อม วัสดุอุปกรณ์เช่น หนังสือเรียน ตำราเรียน หลักสูตร สมุด ดินสอ ปากกา เครื่องใช้พระพุทธศาสนา คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียนก็พร้อม เพื่อดำเนินการเรียนการสอนให้เพียงพอกับปริมาณครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจะเป็นผู้กำกับดูแลการจัดการของโรงเรียน ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาจะเป็นผู้สนับสนุนการเรียนการสอนและภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไป และได้รับการสนับสนุนทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะให้การอุปถัมภ์ตามจำนวนนักเรียนที่สอบได้แต่ละโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นผู้ดูแลการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา แต่ท่านก็มาดูแลถามถึงความเป็นอยู่ของนักเรียนและครูเป็นบางครั้ง ส่วนการจัดการในโรงเรียนนี้ก็เหมือนกับโรงเรียนอื่นๆ

เรื่องการจัดการโรงเรียน จะขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการโรงเรียนมีนโยบายออกมา เช่น กำหนดปัจจัยนำเข้า กำหนดกระบวนการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน สวัสดิการให้แก่ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา และกำหนดถึงปัจจัยนำออกเช่นผลผลิตนักเรียนสอบได้ตามกฎเกณฑ์ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนากำกับดูแลเรื่องตำราเรียน สมุด กระดาษ ปากกา กระดาษเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ เก้าอี้ พัดลม แอร์ ห้องเรียน ห้องจริยธรรมและอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนทุกชั้นของธรรมศึกษา ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือการเรียนการสอนและหาที่อบรมก่อนสอบจริง ผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีนโยบายการจัดการทั้งด้านบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้แก่ นักเรียนที่สอบทุกระดับชั้น การจัดการของโรงเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน คือ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาจัดให้เพียงพอ เงินทุนในการเรียนการสอน หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด กระดาษ ปากกา กระดาษเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ พัดลม แอร์ ห้องเรียนและอื่นๆ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ว่ามิมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ใน ๓ องค์ประกอบ คือ เนื้อหาสาระ ทักษะการฝึก ปฏิบัติ

กาย วาจา ใจ ครูผู้สอนทุกคนจะพิจารณาเลือกสรร จัดหา เพื่อนำมาประกอบการเรียนรู้หรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ตำรา และหนังสือเรียน รูปภาพ และแผ่นภาพวันสำคัญ วีดิโอทัศน์พุทธประวัติ สาวก เครื่องฉายข้ามศีรษะ สื่อบุคคล(พระสงฆ์) การจัดกิจกรรมต่างๆที่เน้นคุณธรรม เหล่านี้เป็นต้น ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดเวลาในการอธิบาย เพราะสื่อบางชนิดจะทำให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่ครูสอนได้อย่างชัดเจน และเห็นเป็นรูปธรรม การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

กิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติ เป็นกิจกรรมหลักของการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมในขั้นนี้จัดได้หลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมการอภิปราย กิจกรรมการบรรยาย กิจกรรมการอ่าน กิจกรรมการสังเกตและการจดบันทึก กิจกรรมการค้นคว้าในห้อง สมุด กิจกรรมการทดลอง กิจกรรมการแสดงแบบต่างๆ และกิจกรรมการค้นคว้ารายงานการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้แท้จริงผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจสอดคล้องกับวัย สติปัญญาความสามารถของผู้เรียน และเป็นกระบวนการเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษาทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอน ที่นำมาสู่การปฏิบัติว่า ประสบปัญหาอย่างไรจะได้แก้ไขปรับปรุงอย่างไร การจัดการเรียนการสอนต้องมีการวัดและประเมินผลทำให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบข้อบกพร่องของตนเอง ผู้สอนก็ทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไร ผู้เรียนก็ทราบว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเพียงใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนานั้นคือเป็นผู้ดูแลและให้การสนับสนุนการศึกษาตามโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศให้มีความรู้คู่คุณธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการสอนวิชาพระพุทธศาสนาต้องมีส่วนร่วมทั้งคณะสงฆ์กับโรงเรียนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวัตถุประสงค์ มีการจัดการสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นควรให้นักเรียนได้อ่านหนังสือธรรมะ และได้ฟังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบสภาพจริง

ครู ผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องสนับสนุนผู้เรียนโดยแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝัง ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องความขัดแย้งทางความคิดและการกระทำของตัวบุคคล องค์กรและสังคมเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์หาทาง

แก้ไขโดยเฉพาะศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษโดยการเรียนรู้ในสาระต่าง ๆ นั้นผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- ๑) มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย
- ๒) ต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง
- ๓) ควรใช้รูปแบบ หรือวิธีการที่หลากหลาย
- ๔) เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง
- ๕) การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ๖) การเรียนรู้ร่วมกัน
- ๗) การเรียนรู้จากธรรมชาติ
- ๘) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
- ๙) การเรียนรู้แบบบูรณาการ
- ๑๐) การเรียนรู้คู่คุณธรรม
- ๑๑) ใช้กระบวนการจัดการ
- ๑๒) ใช้กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- ๑๓) ใช้กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- ๑๔) ใช้การบูรณาการเนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้เรียนรู้ในลักษณะรวม
- ๑๕) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน สำหรับครูมี ๔ ประการคือ

๑) พร้อมให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ คือ ความสามารถที่ครูจะเดินรอบ ๆ ห้องเรียนตลอดเวลาเข้ามามีส่วนร่วมในสถานการณ์ได้ทันที แต่ต้องหลีกเลี่ยงการขัดจังหวะการเรียนการสอน

๒) การทำงานหลาย ๆ งานได้พร้อม ๆ กันในเวลาเดียวกัน คือ ความสามารถที่ครูจะทำกิจกรรมมากกว่าหนึ่งในเวลาเดียวกัน เช่นการจัดการเป็นกลุ่มหรือเฉพาะบุคคล

๓) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอน คือ ความสามารถที่ครูจะจัดบทเรียนที่ทำให้นักเรียนชนะอุปสรรคและปัญหา และให้นักเรียนเห็นถึงการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน

๔) ให้งานหลากหลายและท้าทาย คือ ความสามารถที่ครูจะจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายท้าทายความสามารถของนักเรียน

ดังนั้นการสอนจึงหมายถึง การจัดสถานการณ์ (Situation) สภาพการณ์ (activities) เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ (experience) ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้ (learning) นอกจากนี้การสอนยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความงอกงามในด้านกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญารวมทั้งความสามารถด้านอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น จนสามารถดำรงชีพได้อย่างราบรื่นเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม และนอกจากนี้การสอนยังมีความหมายอีก ๒ ประการ คือ

๑) ความหมายอย่างแคบ คือ การกระทำอันเป็นการอบรม สั่งสอนนักเรียนตามสถานศึกษาโดยทั่วไป

๒) ความหมายอย่างกว้าง คือ การจัดสภาพการณ์ หรือจัดกิจกรรมอันเป็นการวางแผนการที่จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินไปด้วยความสะดวกรวมทั้งการเรียนที่เป็นแบบฉบับต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่มีรูปแบบใดๆ

การจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กัน ที่ผู้สอนต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลโดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องบูรณาการส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและกลมกลืนตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อม และทรัพยากรที่มีอยู่ในช่วงเวลาขณะที่สอนได้อย่างดี เพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

การจัดการ เช่น การวางแผน การทำ โครงการ การบันทึกการประมวลผล การประสาน และร่วมมือปฏิบัติการ การสรุปผล การรายงานผล การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษาและการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีลักษณะนิสัย มีทักษะ มีบุคลิกภาพและมีเจตคติที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีปกติสุขที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก และสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน จนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานซึ่งเป็นการมองการพัฒนาแบบในภาพรวม และมองประสิทธิผลในแง่ของการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโรงเรียน คือ สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนในโรงเรียนคือการที่ผู้บริหาร ครูอาจารย์ ตลอดถึงบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษาและการปฏิบัติได้

การจัดการเกี่ยวกับบุคคลเป็นกระบวนการที่สำคัญมากอย่างหนึ่งสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารที่หวังความสำเร็จในการบริหารงาน จะต้องหมั่น ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ วิทยาการใหม่ ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานอยู่เสมอ ฉะนั้น การบริหารบุคลากรโรงเรียนจะต้องมีการจัดการเกี่ยวกับบุคคลและเกณฑ์การประเมินผลงานของครูสอนด้วย ดังนี้

๑. การคัดเลือกครูใหม่ การคัดเลือกครูใหม่เข้ามาทำ การสอนนั้นผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้กำกับและรับผิดชอบในสถานศึกษา จำเป็นที่จะต้องเลือกเฟ้นครูใหม่ที่จะเข้ามาปฏิบัติงานนั้นให้เหมาะสมโดยยึดหลัก “ความสามารถและถนัดในการสอนแต่ละวิชา” อาจจะเลือกจากศิษย์เก่าที่จบมาจากสถาบันการศึกษานั้น ๆ หรือขอกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูงที่เห็นสมควรและเหมาะสม

๒. การปฐมนิเทศครูใหม่ การปฐมนิเทศครูใหม่ เป็นการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความจงรักภักดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน และเป็นการเตรียมครูใหม่ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ผลดีมีกำลังในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานมีการพัฒนาที่สูงขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้เพราะว่าครูใหม่มี

ความต้องการในด้านที่พัก การเข้ากับครูเก่าให้ได้เร็วที่สุดเข้าใจในจุดประสงค์และนโยบายของโรงเรียนเรียน และรู้จักกับชุมชนที่ได้อุปการคุณ

๓. การอบรมครูประจำการ การอบรมครูประจำการ หมายถึง การข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำงาน และเตรียมตัวที่จะรับความรับผิดชอบสูงขึ้นได้แก่ การอ่านและการฟัง ปาฐกถา การวิจัย การประชุมสัมมนา ทักษะศึกษา เป็นต้น

๔. การสร้างขวัญหรือกำลังใจ ขวัญหรือกำลังใจ หมายถึง สภาวะของจิตใจที่แสดงออกมาให้ปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่ง ในแง่ของความพอใจและความไม่พอใจ เช่นความกระตือรือร้น ความมั่นใจ ความมุ่งมั่น ความเด็ดเดี่ยว ความท้อแท้ ความอดทนระอาใจ เป็นต้น ขวัญหรือกำลังใจ เป็นนามธรรมที่ไม่มีรูปร่างเป็นสิ่งเปราะและแตกง่าย และมักจะไม่อยู่กับร่องกับรอยอย่างถาวร องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่ครูเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ สมรรถภาพ และเจตคติอันเหมาะสมให้แก่ครูผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้มีการพัฒนารูปแบบมากที่สุด สามารถแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

๕. การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูหมายถึงการตรวจสอบผลของการปฏิบัติงานของครูที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่าได้ผลดีเพียงใดเพื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ก่อนลงมือปฏิบัติ หรือเปรียบเทียบกับแนวนโยบายหรือแผนงานที่กำหนดเอาไว้ทั้งนี้การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูจะต้องคำนึงถึงเวลาเป็นส่วนประกอบอีกด้วย

เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา มี ๑๐ ประการ คือ

- ๑) การเตรียมงานหรือการเตรียมการสอนและโครงการสอน
- ๒) ความสามารถในการเสนอบทเรียนและให้ความรู้แก่นักเรียน
- ๓) การกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนทำงาน
- ๔) ความรอบรู้แม่นยำในวิชาที่สอน
- ๕) ทักษะวิธีสอนและเทคนิคในการสอน
- ๖) วินัยและการควบคุมชั้น
- ๗) การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน
- ๘) บุคลิกภาพ
- ๙) ความสัมพันธ์ต่อคณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง
- ๑๐) เจตคติ และคุณภาพของการสอน

๔.๔ ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้นำไปสู่การสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเพื่อประมวลผลทางสถิติเพื่อความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากความคิดเห็นของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มี ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๒) ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ๓) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ๔) ด้านกิจกรรมการสอน ๕) ด้านการวัดและประเมินผล รวมถึงผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้เกิดรูปแบบจำลองในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช (Basic Model) ที่นำมาสู่กระบวนการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๒ รูป/คน จนได้การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับบรรยายให้ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย

๑. พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ เจ้าอาวาสวัดสุทธาวาส
๒. พระมหาสมบุญ วุฑฒิโร,ดร.คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
๓. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วงน้อย)
๔. พระมหาสม กลยาโณ,ดร.อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
๕. พระมหาสหัส ฐิตสาโร, ผศ.ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์
๖. พระครูวิจิตรธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดบางช้างนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๗. พระครูพิศิษฐ์โชติธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๘. พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๙. พระมหาประสาน อนุตโต อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๐. ดร.พิเชฐ ทังโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
๑๑. นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาถ อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๒. ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๔.๔.๑ ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆอย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เกิดการพัฒนาตนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศไทยต่อไป^{๒๕๑} การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนจึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบ การสอน^{๒๕๒} กระบวนการเรียนการสอนในหลากหลายวิธีซึ่งจำแนกได้ดังนี้

๑. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อมได้แก่การเรียนรู้แบบสืบค้นแบบค้นพบแบบแก้ปัญหาแบบสร้างแผนผังความคิดแบบใช้กรณีศึกษาแบบตั้งคำถามแบบใช้การตัดสินใจ^{๒๕๓}

๒. เทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคลได้แก่วิธีการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้แบบการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน^{๒๕๔}

๓. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆประกอบการเรียนเช่น การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียนและแบบฝึกหัดการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนศูนย์การเรียนรู้ชุดการสอนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบทเรียนสำเร็จรูป^{๒๕๕}

๔. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ประกอบการโต้ว่าที่ กลุ่มการอภิปรายการระดมพลังสมองกลุ่มแก้ปัญหากลุ่มติวการประชุมต่างๆการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มสืบค้นคู่คิดการฝึกปฏิบัติเป็นต้น^{๒๕๖}

๕. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์เช่นการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเกมกรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลองละครเกมกรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลองละครบทบาทสมมติ^{๒๕๗}

๖. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือได้แก่ปริศนาความคิดร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่มสืบค้นกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันร่วมกันคิดกลุ่มร่วมมือ^{๒๕๘}

^{๒๕๑}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๒}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมบุญ วัฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๓}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๔}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสม กลยาโณ ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๕}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาหัส ฐิตสาโร, ผศ.ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๖}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูวิจิตรธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดปากซายนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๗}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์โชติธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๘}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

๗. เทคนิคการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้แก่การเรียนการสอนแบบใช้เวลานำเรื่องและการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา^{๒๕๙}

ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดังนี้เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความกระตือรือร้นเช่นได้คิดค้นคว้าทดลองรายงานทำโครงการสัมภาษณ์แก้ปัญหาทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริงผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้จัดสื่อสิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน^{๒๖๐}

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองอันเกิดจากการได้ศึกษาค้นคว้าทดลองแลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนรักการอ่านรักการศึกษาค้นคว้าเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่พึงประสงค์^{๒๖๑}

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งบุคคลและเครื่องมือทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ (เช่นชุมชนครอบครัวองค์กรต่างๆ) ธรรมชาติและเทคโนโลยีตามหลักการที่ว่า"การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกสถานการณ์"^{๒๖๒}

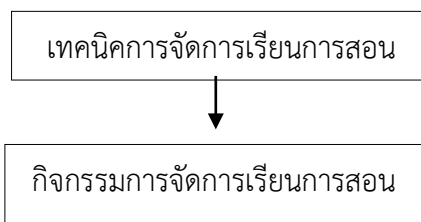
เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะเช่นคิดคล่องคิดหลากหลายคิดละเอียดคิดชัดเจนคิดถูกทางคิดกว้าง คิดลึกซึ่งคิดไกลคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้นการฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอในลักษณะต่างๆทำให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็นแก้ปัญหา เป็นคิดอย่างรอบคอบมีเหตุผลมีวิจารณญาณในการคิดมีความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกรับและปฏิเสธข้อมูลข่าวสารต่างๆได้อย่างเหมาะสมตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็นออกได้อย่างชัดเจนและมีเหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน^{๒๖๓}จากมูลเหตุข้างต้นผู้วิจัยจึงขอวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านการจัดการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้งหมด ๑๒ รูป/คน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

^{๒๕๙}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาประสาน อนุวตฺโต, ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๖๐}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พิเชฐ ทังโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๖๑}สนทนากลุ่มเฉพาะ นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาค อาจารย์พิเศษ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๖๒}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

แผนภาพที่ ๔.๑ ด้านการจัดการเรียนการสอน

จากแผนภาพที่ ๔.๑ อธิบายได้ว่าด้านการจัดการเรียนการสอนโดยมีเงื่อนไขสำคัญดังนี้

๑) เทคนิคการจัดการเรียนการสอนกล่าวคือเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แบบเน้นปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือ ได้แก่ ปริศนา ความคิดร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่มสืบทัน กลุ่มเรียนรู้ ร่วมกัน ร่วมกันคิด กลุ่มร่วมมือ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ ได้แก่ การเรียนการสอนแบบใช้เวลานำเรื่อง และการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา

๒) กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนกล่าวคือเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงามเช่น ความรับผิดชอบความเมตตากรุณาความมีน้ำใจความขยันความมีระเบียบวินัยความเสียสละและลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่นการยอมรับผู้อื่นและการเห็นคุณค่าของงานเป็นต้น

๔.๔.๒ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภททั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยี^{๒๖๔}และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่นการเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนการจัดหาสื่อการเรียนรู้^{๒๖๕}ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้^{๒๖๖}โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง^{๒๖๗} และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการดังนี้

๑. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่นชุมชนสังคมโลก^{๒๖๘}

^{๒๖๔}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๖๕}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๖๖}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๖๗}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสม กลยาโน ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๖๘}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสหัส วิฑฒิสโร, ผศ.ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

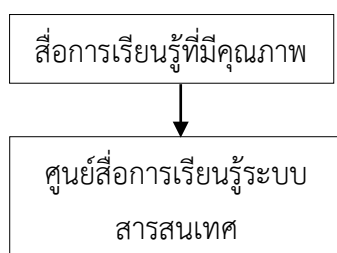
๒. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนเสริมความรู้ให้ผู้สอนรวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้^{๒๖๙}

๓. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมีความเหมาะสมมีความหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน^{๒๗๐}

๔. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ^{๒๗๑}

๕. ศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน^{๒๗๒}

๖. จัดให้มีการกำกับติดตามประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆและสม่ำเสมอในการจัดทำทางเลือกใช้^{๒๗๓}และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้เช่นความสอดคล้องกับหลักสูตรวัตถุประสงค์การเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้^{๒๗๔}การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัยไม่กระทบความมั่นคงของชาติไม่ขัดต่อศีลธรรมมีการใช้ภาษาที่ถูกต้องรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ^{๒๗๕}จากมูลเหตุข้างต้นผู้วิจัยจึงขอวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้งหมด ๑๒ รูป/คน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๒ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

^{๒๖๙}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูวิจิตรธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดปากซายนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๐}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์อรรถธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๑}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๒}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาประสาน อนุวดีโต, ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๓}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พิเชฐ ทั้งโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๔}สนทนากลุ่มเฉพาะ นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาค อาจารย์พิเศษ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๕}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

จากแผนภาพที่ ๔.๒ อธิบายได้ว่าด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้โดยมีเงื่อนไขสำคัญ ดังนี้

๑) สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพกล่าวคือ ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอในการจัดทำ การเลือกใช้การเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

๒) ศูนย์สื่อการเรียนรู้ระบบสารสนเทศกล่าวคือเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชนสังคมโลก

๔.๔.๓ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้

องค์ประกอบด้าน “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้บทบาทของครูและบทบาทของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนได้แก่ครูและผู้เรียน^{๒๗๖} มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการเรียนรู้ไว้ดังนี้

๑. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง

๒. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องมีการใช้กระบวนการคิดสร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ^{๒๗๗}

๓. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมเพราะในเรื่องเดียวกันอาจคิดได้หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยายเติมเต็มข้อความรู้ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วยดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ^{๒๗๘}

๔. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานเป็นความรู้สึกเบิกบานเพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้นำไปสู่ความใฝ่รู้อยากรู้ยิ่งเพราะเป็นเรื่องน่าสนใจครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้างผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจและเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง^{๒๗๙}

^{๒๗๖} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๗} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๘} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๗๙} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสม กลยาโณ ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

๕. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิตขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุดครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จบ

๖. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงเพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆเป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเองด้วย^{๒๘๐}

ครูจึงต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนการเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนการจัดกิจกรรมให้น่าสนใจไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่ายความเมตตากรุณาต่อผู้เรียนการทำทนายให้ผู้เรียนอยากรู้การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อาจสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการสร้างบรรยากาศรูปแบบเนื้อหาสาระเทคนิควิธีการ^{๒๘๑}

การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบการเรียนรู้ตามแนวทางของทฤษฎี Constructionist มีหลักสำคัญอย่างหนึ่งก็คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่มบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีนับเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้เกิดกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน^{๒๘๒} ซึ่งควรจะมีองค์ประกอบ๓ประการคือ

การมีทางเลือกคือผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างขึ้นมาและเมื่อผู้เรียนคิดเป้าหมายของการสร้างหรือคิดสิ่งที่เขาอยากจะทำได้แล้วก็แสดงว่าผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีเนื่องจากผู้เรียนจะรู้ว่าควรสร้างอะไรจากความรู้ที่มีอยู่และเมื่อเขาได้ลงมือปฏิบัติเขาก็จะเรียนรู้จากการปฏิบัติงานนั้น^{๒๘๓}

การมีความหลากหลายความหลากหลายนั้นมีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้คือความหลากหลายของทักษะและความหลากหลายของรูปแบบถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกันในบรรยากาศและสภาพการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความหลากหลายของทักษะและระดับความสามารถจะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันความหลากหลายในวิธีการในการสร้างงานเมื่อมีการสร้างงานจะไม่มีวิธีการหรือกระบวนการใดที่ถือว่าถูกต้องที่สุดเพราะคนแต่ละคนมีความถนัดในการสร้างงานไม่เหมือนกันการที่จะเอาความคิดของคนอื่นมาตัดสินกระบวนการในการสร้างงานของอีกคนหนึ่งนั้นเป็น

^{๒๘๐} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสหัส วิฑิตสาโร, ผศ.ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๘๑} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูวิจิตรธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดปากซายนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

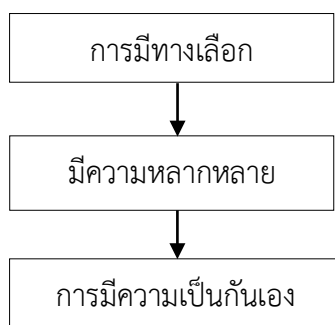
^{๒๘๒} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์โชติธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๘๓} สอนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

วิธีการที่ไม่ถูกต้องนักเพราะผู้ที่สร้างเองเท่านั้นจะเป็นผู้ที่บอกได้ว่าวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเขาคือวิธีการใด^{๒๘๔}

การมีความเป็นกันเองได้แก่ผู้เรียน,ครูควรมีความเป็นมิตรเป็นกันเองและเชื่อเชิญต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนได้คิดหรือสร้างงานด้วยตนเองได้แสดงความคิดเห็นได้ช่วยเหลือกันเกิดความสัมพันธ์และมิตรภาพที่ดีต่อกันนอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการให้เวลาที่พอเพียงในการทำงานเพราะในการเริ่มต้นทำงานนั้นผู้เรียนจะต้องใช้เวลาพอสมควรอาจจะใช้เวลาในการคิด , พุดคุย ,การเดินไปดูงานของคนอื่นๆ^{๒๘๕}บรรยากาศการเรียนรู้เหล่านี้จะมีทั้งความสนุกสนานในการทำงานรวมทั้งความผิดหวังและความภาคภูมิใจในความสำเร็จซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นประสบการณ์กับผู้อื่นได้^{๒๘๖}

ดังนั้นควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้พบได้พูดคุยและสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่มีความสนใจรักและชอบทำอะไรคล้ายๆกันหรือเผชิญปัญหาบางอย่างคล้ายๆกันเกิดความเข้าใจเห็นอกเห็นใจใส่ใจซึ่งกันและกันพยายามช่วยกันแก้ปัญหาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความเป็นมิตรเป็นกันเองก่อให้เกิดความสัมพันธ์ร่วมกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๒๘๗}จากมูลเหตุข้างต้นผู้วิจัยจึงขอวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้งหมด ๑๒ รูป/คน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๓ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๓ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้

^{๒๘๔}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาประสาน อนุวตฺโต, ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๘๕}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พิเชฐ ทั้งโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๘๖}สนทนากลุ่มเฉพาะ นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาถ อาจารย์พิเศษ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๘๗}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

จากแผนภาพที่ ๔.๓ อธิบายได้ว่าด้านบรรยากาศการเรียนรู้โดยมีเงื่อนไขสำคัญดังนี้

๑) การมีทางเลือกกล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสร้างหรือปฏิบัติสิ่งที่ตนเองอยากจะทำหรือสนใจ การสร้างงานหรือการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมอะไรซักอย่างหนึ่ง ครูควรจะให้โอกาสกับผู้เรียนในการได้คิดหรือเริ่มมองสิ่งที่เขาอยากจะทำด้วยตัวของเขาเองในบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีทางเลือกสร้างสิ่งที่ตนเองสนใจ ผู้เรียนจะมีความเต็มใจและใส่ใจที่จะทำงานนั้นจนสำเร็จ เพราะเป็นงานที่เขาคิดขึ้นมาเอง

๒) มีความหลากหลายกล่าวคือการเรียนรู้ที่มีทักษะที่แตกต่างกันหลายระดับจากผู้เริ่มหัดไปจนถึงผู้ที่มีความรู้มาก หรือในบางครั้งสิ่งนี้จะหมายถึงกลุ่มคนที่มีอายุแตกต่างกันมาอยู่รวมกันภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้เดียวกัน

๓) การมีความเป็นกันเองกล่าวคือความเป็นกันเองของสมาชิกทั้งหมด ได้แก่ ผู้เรียน, ครู ควรมีความเป็นมิตรเป็นกันเอง และเชื่อเชิญต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนได้คิดหรือสร้างงานด้วยตนเอง ได้แสดงความคิดเห็น ได้ช่วยเหลือกัน เกิดความสามัคคีและมิตรภาพที่ดีต่อกัน

๔.๔.๔ ด้านกิจกรรมการสอน

การทำงานใดๆ ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้ดำเนินการจะต้องมีการเตรียมการเป็นอย่างดีเช่นในการสร้างอาคารจะต้องมีแบบแปลนมีการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ในการก่อสร้างและมีการติดตามตรวจสอบให้เป็นไปตามแบบแปลนนั่นๆ จึงจะได้อาคารที่น่าอยู่หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน^{๒๘๘} หรือในการเดินทางไปสถานที่ต่างๆ ก็เช่นเดียวกันการที่จะไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดการหลงทางหรือมีการเดินทางที่วกวน ผู้เดินทางจะต้องมีการเตรียมการและมีการกำหนดแผนการเดินทางเป็นอย่างดีในการสอนหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งไม่ที่จะเป็นการสอนหัวข้อในวิชาต่างๆ^{๒๘๙} หรือการไปบรรยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการฝึกอบรมก็ตามการที่จะดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนไว้เป็นอย่างดีซึ่งสิ่งที่ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมก่อนการสอนเรื่องใดเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็คือแผนการสอนสำหรับใช้สอนเรื่องนั้นๆ นั้นเอง^{๒๙๐}

แผนการจัดการเรียนรู้หมายถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้สอนปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมซึ่งกำหนดรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้^{๒๙๑}

^{๒๘๘}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๘๙}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร. คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๙๐}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๙๑}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสม กลยาโณ ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

แผนการจัดการเรียนรู้คือผลของการเตรียมการวางแผนจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคมาสร้างหน่วยการเรียนรู้คำอธิบายรายวิชาและกระบวนการเรียนรู้โดยเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน^{๒๔๒}

องค์ประกอบสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เรียนกิจกรรมสาระความรู้สื่อการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลจำนวนชั่วโมงของการจัดการเรียนการสอนและบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้^{๒๔๓}

แผนปฏิบัติงานหรือคู่มือปฏิบัติงานของครูเป็นเอกสารคู่มือการทำงานของครูที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาซึ่งครูทุกคนมีภาระงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ^{๒๔๔}หรือมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาคู่มือปฏิบัติงานของครูมีองค์ประกอบที่สำคัญคือภาระงานระยะเวลาการดำเนินงานและผลงานที่คาดว่าจะได้รับการประเมินที่ปรากฏในคู่มือการปฏิบัติงานของครูมีดังนี้การเตรียมการสอนและการวางแผนการวัดผลและประเมินผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนบันทึกการสอนการบันทึกการปฏิบัติงานการจัดทำแฟ้มสะสมงานการวิจัยในชั้นเรียนการศึกษาและแก้ไขปัญหาการจัดทำหลักสูตรและบริหารหลักสูตรการจัดหาผลิตสื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการอบรมสัมมนาศึกษาดูงานการรายงานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น^{๒๔๕}

กิจกรรมงานโครงการประกอบด้วยภาระที่เกี่ยวกับงานการสอนโดยตรงหรือสัมพันธ์กับงานอื่นๆเช่นการเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานผลงานการจัดนิทรรศการการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาตนเองและพัฒนางานการจัดโครงการส่งเสริมเจตคติคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมการพัฒนาผลงานทางวิชาการการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา^{๒๔๖}

แฟ้มสะสมงานเป็นแหล่งรวมความรู้หรือการสะสมผลงานของผู้เรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแสดงความสามารถความพยายามความก้าวหน้าความถนัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลงานที่ผู้เรียนทำได้สำเร็จการจัดจำแนกประเภทแฟ้มสะสมงานสามารถจัดได้หลายอย่าง^{๒๔๗}

^{๒๔๒}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสหัส จิตตสโร, ผศ.ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๓}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูวิจิตรธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดปากซายนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๔}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์โชติธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

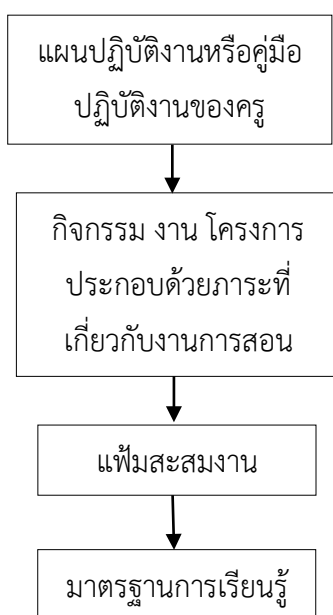
^{๒๔๕}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๖}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาประสาน อนุวตโต, ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๗}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พิเชฐ ทังโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

ซึ่งอาจแบ่งอย่างกว้างๆดังนี้การรวบรวมผลงานการคัดเลือกผลงานเพื่อจัดประเภทการประเมินผลงานที่สะท้อนให้เห็นสมรรถภาพตามมาตรฐานการนำไปใช้วางแผนการทำงานต่อไปแฟ้มสะสม เป็นต้นงานเฉพาะเป็นแฟ้มสะสมงานที่ประกอบด้วยผลงานที่มีลักษณะงานดังนี้การสำรวจตรวจสอบการศึกษาและการแก้ปัญหาหรือการวิจัยการนำความรู้ไปใช้การขยายผลต่อเนื่องหรือการปฏิบัติอย่างอิสระ^{๒๔๘}

มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความรู้ความคิดทักษะกระบวนการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กำหนดไว้๒ส่วนคือ มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นสถานศึกษาจะต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้^{๒๔๙}จากมูลเหตุข้างต้นผู้วิจัยจึงขอวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านกิจกรรมการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้งหมด ๑๒ รูป/คน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๔ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๔ ด้านกิจกรรมการสอน

^{๒๔๘}สนทนากลุ่มเฉพาะ นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาค อาจารย์พิเศษ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๙}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

จากแผนภาพที่ ๔.๔ อธิบายได้ว่าด้านกิจกรรมการสอน โดยมีเงื่อนไขสำคัญดังนี้

๑) แผนปฏิบัติงานหรือคู่มือปฏิบัติงานของครูกล่าวคือ การจัดการศึกษาคู่ปฏิบัติงานของครูมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ภาระงานระยะเวลาการดำเนินงานและผลงานที่คาดว่าจะได้รับภาระงานที่ปรากฏในคู่มือการปฏิบัติงานของครู มีดังนี้ การเตรียมการสอนและการวางแผนการวัดผลและประเมินผล การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน บันทึกการสอน การบันทึกการปฏิบัติงาน การจัดทำแฟ้มสะสมงาน การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

๒) กิจกรรม งาน โครงการ ประกอบด้วยภาระที่เกี่ยวข้องกับงานการสอนกล่าวคืองานการสอนโดยตรงหรือสัมพันธ์กับงานอื่นๆ เช่น การเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานผลงาน การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองและพัฒนางาน เป็นต้น

๓) แฟ้มสะสมงานกล่าวคือเป็นแหล่งรวมความรู้หรือการสะสมผลงานของผู้เรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน แสดงความสามารถความพยายามความก้าวหน้า ความถนัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลงานที่ผู้เรียนทำได้สำเร็จ การจัดจำแนกประเภทแฟ้มสะสมงานสามารถจัดได้หลายอย่าง

๔) มาตรฐานการเรียนรู้ กล่าวคือมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาจะต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

๔.๔.๕ ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้นผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้สะท้อนสมรรถนะสำคัญ^{๓๐๐}และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ^{๓๐๑}การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ^{๓๐๒}การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

^{๓๐๐}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปลัดสุวัฒนมงคลวรคุณ, เจ้าอาวาสวัดสุทธาวาส ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๐๑}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๐๒}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

แบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติมีรายละเอียดดังนี้

๑. การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอนใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายเช่นการซักถามการสังเกตการตรวจการบ้านการประเมินโครงการประเมินชิ้นงาน/ภาระงานแฟ้มสะสมงานการใช้แบบทดสอบฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมินเพื่อนผู้ปกครองร่วมประเมินในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม^{๓๐๓}

๒. การประเมินระดับสถานศึกษาเป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาคผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใดรวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ^{๓๐๔}ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบายหลักสูตรโครงการหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครองและชุมชน^{๓๐๕}

๓. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาตามภาระความรับผิดชอบ^{๓๐๖}สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษาหรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินการจัดสอบ

^{๓๐๓}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสม กลยาโณ ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๐๔}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสหัส ฐิตสาโร, ผศ.ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๐๕}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูวิจิตรธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดปากซายนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๐๖}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์โชติธรรม เจ้าอาวาสวัดรางจระเข้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา^{๓๐๗}

๔. การประเมินระดับชาติเป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เข้ารับการประเมิน^{๓๐๘} ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ^{๓๐๙} การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้นผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้สะท้อนสมรรถนะสำคัญ^{๓๑๐} และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกๆ ระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ^{๓๑๑} จากมูลเหตุข้างต้นผู้วิจัยจึงขอวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้งหมด ๑๒ รูป/คน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๕ ดังนี้

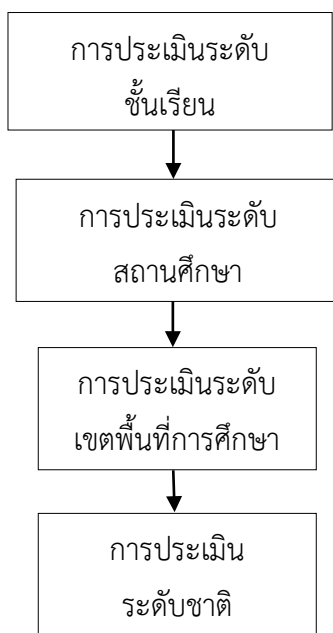
^{๓๐๗}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปรีชา เขมนนโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมเหยงคณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๐๘}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาประสาน อนุตโต, ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๐๙}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พิเชฐ ทังโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๑๐}สนทนากลุ่มเฉพาะ นาวาอากาศเอก ดร.นภัทร์ แก้วนาค อาจารย์พิเศษ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๓๑๑}สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

แผนภาพที่ ๔.๕ ด้านการวัดและประเมินผล

จากแผนภาพที่ ๔.๕ อธิบายได้ว่าด้านการวัดและประเมินผล โดยมีเงื่อนไขสำคัญดังนี้

๑) การประเมินระดับชั้นเรียน กล่าวคือ เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ

๒) การประเมินระดับสถานศึกษากล่าวคือเป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผล การเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓) การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษากล่าวคือเป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา

๔) การประเมินระดับชาติ กล่าวคือเป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔.๕ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา สถานภาพครอบครัว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๖ แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๘๑)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๓๑	๓๔.๓๘
หญิง	๒๕๐	๖๕.๖๒
รวม	๓๘๑	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๑๒ - ๑๕ ปี	๑๘๑	๔๗.๕๑
๑๖ - ๑๘ ปี	๒๐๐	๕๒.๔๙
รวม	๓๘๑	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๘๑	๔๗.๕๑
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๒๐๐	๕๒.๔๙
รวม	๓๘๑	๑๐๐.๐๐
๔. ระดับชั้นมัธยมศึกษา		
มัธยมศึกษาชั้นตรี	๑๒๐	๓๑.๕๐
มัธยมศึกษาชั้นโท	๑๒๑	๓๑.๗๕
มัธยมศึกษาชั้นเอก	๔๓	๑๑.๓๐
ไม่มีวุฒิ	๙๗	๒๕.๔๕
รวม	๓๘๑	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๖ แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n=๓๘๑)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๕. สถานภาพทางครอบครัว		
อยู่กับพ่อแม่	๑๘๐	๔๗.๒๔
อยู่กับพ่อ	๑๐๑	๒๖.๕๐
อยู่กับแม่	๕๔	๑๔.๑๗
อื่นๆ	๔๖	๑๒.๐๙
รวม	๓๘๑	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิงจำนวน ๒๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๖๒ เพศชาย จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๘ มีอายุระหว่าง ๑๖ - ๑๘ ปี จำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๙ อายุระหว่าง ๑๒ - ๑๕ ปี จำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๕๑ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๙ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๕๑ ระดับชั้นประถมศึกษาชั้นโท จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๕ ธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๐ ไม่มีวุฒิ จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๕ ธรรมศึกษาชั้นเอก จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๐ สถานภาพทางครอบครัวอยู่กับพ่อแม่ จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒๔ อยู่กับพ่อ จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ อื่นๆ จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๙ อยู่กับแม่ จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๗

๔.๖ สภาพจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์สภาพจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้อ ด้านกิจกรรมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๗ ถึงตารางที่ ๔.๑๒ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม

(n=๓๘๑)

สภาพและปัญหาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๖๘	๐.๖๓๕	มาก
๒. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	๓.๓๔	๐.๖๑๒	มาก
๓. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	๓.๕๗	๐.๖๓๘	มาก
๔. ด้านกิจกรรมการสอน	๓.๕๖	๐.๖๕๒	มาก
๕. ด้านการวัดและประเมินผล	๓.๕๒	๐.๖๙๑	มาก
ภาพรวม	๓.๕๗	๐.๖๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = ๓.๕๗) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = ๓.๕๗) อันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = ๓.๕๒)

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการจัดการเรียนการสอน

(n=๓๘๑)

สภาพและปัญหาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนได้เป็นอย่างดี	๓.๕๔	๐.๖๘๘	มาก
๒. ครูสามารถดำเนินงานเกี่ยวกับการสอนได้ดี	๓.๖๗	๐.๗๒๘	มาก
๓. ครูสามารถวางแผนการสอนและการเตรียมการสอน บันทึกการสอนได้เป็นอย่างดี	๓.๗๐	๐.๗๗๕	มาก
๔. ครูสามารถสร้างการเรียนรู้ที่หลากหลายมีการ บรรยาย สาธิต เล่านิทาน เป็นต้น	๓.๔๓	๐.๗๐๙	มาก
๕. ครูสามารถสอดแทรกเนื้อหาวิชาที่สอน และฝึก สมาธิให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจนักเรียน เพื่อเป็นการเน้นประสบการณ์ตรง	๓.๕๑	๐.๗๔๘	มาก
๖. ครูสามารถส่งเสริมสร้างจิตสำนึก ให้เกิดศรัทธา พระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมไปใช้	๓.๕๐	๐.๗๓๐	มาก
ภาพรวม	๓.๕๓	๐.๖๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$ = ๓.๕๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ครูสามารถวางแผนการสอนและการเตรียมการสอนบันทึกการสอนได้เป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$ = ๓.๗๐) รองลงมา คือ ครูสามารถดำเนินงานเกี่ยวกับการสอนได้ดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๗) และครูสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนได้เป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๔)

ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

(n=๓๘๑)

สภาพและปัญหาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑.ครูใช้สื่อจากแหล่งต่างๆซึ่งเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน	๓.๕๑	๐.๗๔๘	มาก
๒.ครูนำสื่อมาใช้ช่วยให้สามารถคิดยืดหยุ่น และคิดริเริ่มละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น	๓.๕๐	๐.๗๓๐	มาก
๓.ครูนำสื่อที่มีความเหมาะสม และตรงกับวัตถุประสงค์ช่วยให้การเรียนพัฒนาดียิ่งขึ้น	๓.๕๒	๐.๗๓๑	มาก
๔.ครูนำสื่อมาช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ เข้าใจกระบวนการคิดมีมุมมองที่กว้างได้ดี	๓.๕๕	๐.๖๗๐	มาก
๕.ครูใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งตรงกับความต้องการการสอน เช่น เทปวีดิทัศน์ พาวเวอร์พอยท์	๓.๕๔	๐.๖๗๖	มาก
๖.ครูผลิตสื่อและการปรับปรุงสื่อการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	๓.๕๓	๐.๗๐๒	มาก
ภาพรวม	๓.๕๑	๐.๖๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๑) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ครูนำสื่อมาช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดสร้างสรรค์เข้าใจกระบวนการคิด มีมุมมองที่กว้างได้ดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๕) รองลงมา คือ ครูใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งตรงกับความต้องการการสอน เช่น เทปวีดิทัศน์ พาวเวอร์พอยท์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๔) และครูผลิตสื่อและการปรับปรุงสื่อการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๓)

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบรรยากาศการเรียนรู้

(n=๓๘๑)

สภาพและปัญหาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนค้นหาข้อมูล	๓.๕๑	๐.๗๔๘	มาก
๒. ครูใช้บรรยากาศการเรียนรู้ช่วยสร้างการปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพ ของสมาชิกในห้องเรียน	๓.๕๐	๐.๗๓๐	มาก
๓. ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนมีความคิด และจิตใจเป็นกุศล	๓.๔๗	๐.๖๕๗	มาก
๔. ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ช่วยสนับสนุนความคิดอย่างมีอิสระ	๓.๔๕	๐.๖๗๖	มาก
๕. ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ช่วยให้มีอิสระทางความคิด และมีความรู้สึกที่ดี	๓.๔๖	๐.๗๖๕	มาก
๖. ครูสามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้	๓.๕๓	๐.๗๐๒	มาก
ภาพรวม	๓.๕๐	๐.๗๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบรรยากาศการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๐) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ครูสามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๓) รองลงมา คือ ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ค้นหาข้อมูลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๑) และครูใช้บรรยากาศการเรียนรู้ช่วยสร้างการปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพ ของสมาชิกในห้องเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๐)

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านกิจกรรมการสอน

(n=๓๘๑)

สภาพและปัญหาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านกิจกรรมการสอน	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ในการจัดกิจกรรมมีความสมเหตุสมผลในการจัดการเรียนการสอน	๓.๕๐	๐.๗๗๕	มาก
๒. กิจกรรมการเรียนการสอนมีแผนการจัดการที่ชัดเจนต่อการเรียนการสอน	๓.๔๓	๐.๗๐๙	มาก
๓. กิจกรรมการเรียนรู้อาจช่วยให้นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้	๓.๕๑	๐.๗๔๘	มาก
๔. กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้	๓.๕๒	๐.๗๓๐	มาก
๕. กิจกรรมมีความน่าสนใจ	๓.๔๑	๐.๗๔๓	มาก
๖. กิจกรรมทำให้ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดของกลุ่มเพื่อนๆ ได้	๓.๔๗	๐.๖๗๕	มาก
ภาพรวม	๓.๕๖	๐.๖๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านกิจกรรมการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๖) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๒) รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนรู้อาจช่วยให้นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๑) และในการจัดกิจกรรมมีความสมเหตุ สมผลในการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๐)

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการวัดและประเมินผล

(n=๓๘๑)

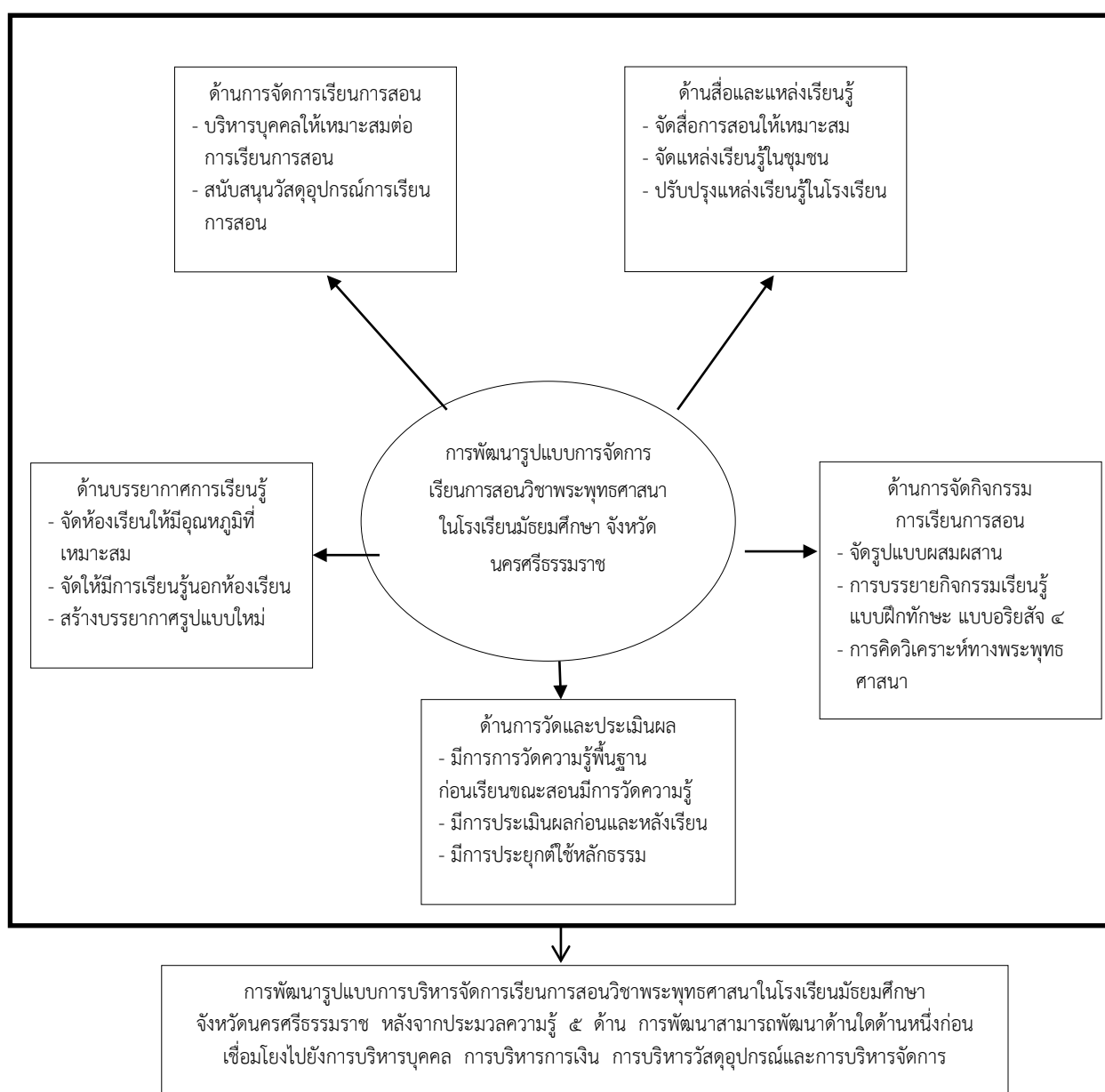
สภาพและปัญหาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑.มีเกณฑ์มาตรฐานการวัดผลและประเมินผล การพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	๓.๕๒	๐.๗๖๕	มาก
๒.มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการสร้าง ความคิดสร้างสรรค์	๓.๔๑	๐.๗๑๙	มาก
๓. มีความตรงกับเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน	๓.๕๓	๐.๗๓๘	มาก
๔.มีการพัฒนาแบบทดสอบเพื่อประเมินผล	๓.๕๖	๐.๗๔๐	มาก
๕.มีการประเมินผลต่อการเรียนการสอนตามสภาพ ความเป็นจริง	๓.๕๔	๐.๗๕๓	มาก
๖. มีการเลือกรูปแบบการพัฒนาการวัดประเมินผลตรง กับบทเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	๓.๕๐	๐.๖๕๕	มาก
ภาพรวม	๓.๕๘	๐.๗๓๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๘$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ มีการพัฒนาแบบทดสอบเพื่อประเมินผลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๖$) รองลงมา คือ มีการประเมินผลต่อการเรียนการสอนตามสภาพความเป็นจริงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๔$) และมีความตรงกับเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๓$)

จากแบบสอบถามปัญหา อุปสรรคสภาพและปัญหาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ดังนี้ ตามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช นักเรียนที่มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้เพราะการวัดและประเมินผลมีความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา การวัดผลการเรียนรู้ส่วนใหญ่ผู้สอนมักไม่ทำการวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนระหว่างที่ทำการสอน แต่จะใช้วิธีการประเมินผลการเรียนโดยใช้แบบทดสอบและใช้เพียงรูปแบบเดิม

๔.๗ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยหลักการที่เกี่ยวข้อง แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยทำการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณมีการดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน ๓๘๑ ชุด และได้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๕ รูป/คน รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ จึงได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๖ แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งอธิบายในรายละเอียด ดังนี้

๑) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มี ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ครูผู้สอนและผู้บริหารดำเนินการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการเรียนการสอนโดยลักษณะการประชุมจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ บริหารบุคคลให้เหมาะสมกับแผนการสอนตามลักษณะของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ สนับสนุน วัสดุ เงิน ตามความสำคัญ การสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

๒. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยอาศัยการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นกลไกหลักในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้สอนต้องผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม พร้อมกับฝึกใช้หรือทดลองใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด และจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานวิธีโดยนำนักเรียนเข้าไปเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ในชุมชน วัด เจดีย์ กิจกรรมทางประเพณีพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งผู้สอนสามารถนำมาสนับสนุน การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา หากแหล่งเรียนรู้ใดมีลักษณะชำรุดทรุดโทรม สามารถนำนักเรียนและประชาชนเข้าปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้

๓. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ จัดห้องเรียนให้มีอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สามารถนั่งสมาธิหรือผู้เรียนไม่รู้สึกรำคาญ ง่วงนอน ระหว่างเรียน อีกทั้งจัดให้มีการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อปรับบรรยากาศการเรียนรู้รูปแบบใหม่แก่ผู้เรียน

๔. ด้านกิจกรรมการสอน การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา จัดกิจกรรมการสอนในรูปแบบใหม่ผสมผสานระหว่างการบรรยายและการนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้กระตุ้นการเรียนรู้ การนำวิธีการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์หรือทดลองตามหลักการทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ จัดกิจกรรมฝึกทักษะทางพระพุทธศาสนา เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสร้างขึ้น รวมถึงจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้บรรยายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การคิดวิเคราะห์ทางพระพุทธศาสนา

๕. ด้านการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา จัดให้มีการวัดความรู้พื้นฐานก่อนเรียน ขณะสอนมีการวัดความรู้ผู้เรียน การโต้ตอบความจำ การประยุกต์ใช้หลักธรรมตามสภาพความเป็นจริงของการดำเนินชีวิตของนักเรียน ซึ่งเป็นการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงควบคู่กันกับการวัดและประเมินผลหลังเรียน ตามลักษณะการเรียนรู้ของแต่ละบท

๒) นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช มี (4M) ดังนี้

๑. การบริหารบุคคล คือ การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่า อยากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง เพื่อความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่แผนความต้องการ แผนอัตรากำลังและกระบวนการสรรหา แผนการให้ได้มาของกำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและแผนการใช้กำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เพียงพอต่อนักเรียน การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน

๒. การบริหารการเงิน คือ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นต้องมีทุนการเงินจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะยาวที่ใช้เวลาในการที่จะได้รับผลตอบแทน ๑๐ เดือนต่อปีการศึกษา ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้จากคณะครูและผู้ปกครอง งบประมาณของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้พอประมาณ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้หาทุนมาช่วยโรงเรียนเรียน ห้องจริยธรรม ห้องคุณธรรม จัดหาผ้าป่าการกุศลและแจกทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เรียนดี มีนิสัยดี ทุกโรงเรียนต้องมีครูพระไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามโรงเรียนต่างๆ ให้มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตร

๓. การบริหารวัสดุอุปกรณ์ คือ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีพร้อมสมบูรณ์ ห้องเรียนชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน และอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนเนื่องจากว่าต้องพิจารณาตั้งแต่การรับหรือว่าการได้มาซึ่งพัสดุ การนำพัสดุไปใช้ และสุดท้ายก็คือการเสื่อมสภาพ หรือหมดอายุการใช้งานก็ต้องจำหน่ายออกจากบัญชีเพื่อที่จะหาทดแทนใหม่ ในเรื่องของระบบบริหารพัสดุ มีความจำเป็นมากสำหรับส่วนราชการ เพราะว่าการได้มาซึ่งวัสดุสิ่งของต่าง ๆ

๔. การจัดการ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ครู และนักเรียน มีความรู้วิชาพระพุทธศาสนาสอดคล้องตามหลักสูตรปัจจุบัน โดยกำหนดพันธกิจตามที่โรงเรียนให้แนวทางปฏิบัติ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้